

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

VELIKO VIJEĆE

PREDMET KOVAČIĆ I DRUGI PROTIV SLOVENIJE

(Zahtjevi br. 44574/98, 45133/98 i 48316/99)

PRESUDA

STRASBOURG

3. listopada 2008.

Ova je presuda konačna, ali može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Kovačić i drugi protiv Slovenije,

Europski sud za ljudska prava, zasjedajući kao Veliko vijeće u sastavu:

Jean-Paul Costa, *predsjednik*,

Nicolas Bratza,

Peer Lorenzen,

Françoise Tulkens,

Georg Ress,

Giovanni Bonello,

Karel Jungwiert,

Boštjan M. Zupančič,

Rait Maruste,

Snežana Botoucharova,

Antonella Mularoni,

Stanislav Pavlovski,

Lech Garlicki,

Khanlar Hajiyev,

Sverre Erik Jebens,

Dragoljub Popović,

Mark Villiger, *suci*,

i Erik Fribergh, *tajnik*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 14. studenoga 2007. i 3. rujna 2008.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena 3. rujna 2008.:

POSTUPAK

1. Postupak u ovim predmetima pokrenut je na temelju tri zahtjeva protiv Republike Slovenije što su ih, 17. srpnja 1998., 2. lipnja 1997. odnosno 24. prosinca 1998., troje hrvatskih državljana, g. Ivo Kovačić, g. Marjan Mrkonjić i gđa Dolores Golubović ("podnositelji zahtjeva"), podnijeli Europskoj komisiji za ljudska prava ("Komisija") na temelju prijašnjeg članka 25. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") (zahtjevi br. 44574/98 i 45133/98), te Europskome sudu za ljudska prava (zahtjev 48316/99) na temelju članka 34.

2. Podnositelji zahtjeva bili su zastupani kako slijedi: g. Kovačića i g. Mrkonjića zastupao je g. M. Žugić, a gđu Golubović g. Z. Nogolica. I g. Žugić i g. Nogolica članovi su Hrvatske odvjetničke komore.

3. Dana 17. srpnja 2004. umro je podnositelj zahtjeva g. Kovačić. Najbliži srodnici g. Kovačića, njegova udovica gđa Miroslava Kovačić, njegova kći gđa Marina Mušić i njegov sin g. Zlatko Kovačić, odlučili su nastaviti postupak po njegovom zahtjevu pred Sudom. I njih zastupa g. Žugić.

Dana 15. listopada umrla je podnositeljica zahtjeva gđa Golubović. Njezin nećak, g. Ivo Steinfl, odlučio je nastaviti postupak po njezinom zahtjevu pred Sudom. I njega zastupa g. Nogolica.

Iz praktičnih razloga u ovoj će se presudi g. Kovačić i gđa Golubović i dalje nazivati podnositeljima zahtjeva, kad je to primjereno.

4. Slovensku Vladu ("tužena država") zastupao je njezin zastupnik g. L. Bembič, državni odvjetnik, kojemu je pomagala odvjetnička tvrtka Cleary, Gottlieb, Steen i Hamilton iz Pariza.

5. Podnositelji zahtjeva prigovorili su na temelju članka 1. Protokola br. 1 zbog povrede svoga prava na mirno uživanje vlasništva da zbog propisa što ga je donijela tužena država

nisu mogli podići svoje devize koje su položili kod zagrebačke ispostave jedne slovenske banke, Ljubljanske banke.

6. G. Kovačić je prigovorio i da je bio žrtva diskriminacije na temelju državljanstva, protivno članku 14. Konvencije. Naveo je da je slovenskim vlasnicima računa u zagrebačkoj ispostavi bilo dopušteno podići svoju štednju.

7. Zahtjevi koje su Komisiji podnijeli g. Kovačić i g. Mrkonjić upućeni su Sudu 1. studenoga 1998. kad je na snagu stupio Protokol br. 11 uz Konvenciju (članak 5. stavak 2. Protokola br. 11).

8. Zahtjevi su dodijeljeni u rad Trećemu odjelu Suda (pravilo 52. stavak 1. Poslovnika Suda). U okviru tog Odjela, vijeće koje je trebalo razmotriti predmet (članak 27. stavak 1. Konvencije) bilo je sastavljeno u skladu s pravilom 26. stavkom 1.

9. Dana 13. ožujka 2001. Vijeće je odlučilo spojiti postupke po zahtjevima (pravilo 42. stavak 1.) i o tome obavijestiti tuženu državu (pravilo 54. stavak 3.(b)).

10. Podnositelji zahtjeva i tužena država podnijeli su svatko svoje pismeno očitovanje (pravilo 54. stavak 2. (b)). Svaka je stranka dostavila pismeni odgovor na očitovanje druge stranke. Uz to, zaprimljene su primjedbe hrvatske Vlade u svojstvu treće stranke, koja je iskoristila svoje pravo da se umiješa u postupak (članak 36. stavak 1. Konvencije i pravilo 44. stavak 1. (b)). Podnositelji zahtjeva i tužena država odgovorili su na te primjedbe.

11. Odlukom od 1. travnja 2004., nakon rasprave o dopuštenosti i osnovanosti (pravilo 54. stavak 3.) održane 9. listopada 2003., zahtjeve je vijeće tadašnjeg Trećeg odjela proglasilo dopuštenima.

12. Podnositelji zahtjeva, tužena država i država umješač dodatno su podnijeli pismene podneske (pravilo 59. stavak 1.). Stranke su u pisanom obliku jedna drugoj odgovorile na podneske.

13. Dana 1. studenoga 2004. Sud je promijenio sastav svojih odjela (pravilo 25. stavak 1.), ali ovaj je predmet ostao na radu kod prethodno sastavljenog vijeća.

14. Dana 21. veljače 2005. predsjednik vijeća zatražio je dodatne informacije od podnositelja zahtjeva, tužene države i države umješača (pravilo 59. stavak 1.) Stranke su odgovorile i dostavile primjedbe na odgovore drugih stranaka.

15. Dana 25. srpnja 2005. tužena država dostavila je dodatne informacije. Podnositelji zahtjeva i država umješač podnijeli su primjedbe.

16. Dana 6. studenoga 2006. vijeće prijašnjeg Trećeg odjela sastavljeno od sljedećih sudaca: Georg Ress, *predsjednik*, Ireneu Cabral Barreto, Lucius Cafilisch, Boštjan M. Zupančič, John Hedigan, Margarita Tsatsa-Nikolovska i Kristaq Traja, *suci*, te Vincent Berger, *tajnik Odjela*, donijeli su presudu kojom su zahtjeve izbrisali s popisa predmeta na temelju članka 37. stavka 1. (b) i (c) Konvencije.

17. Dana 5. veljače 2007. pravni sljednici g. Kovačića i g. Mrkonjić zatražili su da se njihov predmet iznese pred Veliko vijeće u skladu s člankom 43. Konvencije. Dana 23. svibnja 2007. zbor Velikoga vijeća usvojio je njihove zahtjeve. Dana 22. veljače 2007. nasljednik gđe Golubović također je zatražio da se njezin predmet iznese pred Veliko vijeće. Odluka Suda o tom zahtjevu sadržana je u stavku 200. ove presude.

18. Sastav Velikoga vijeća utvrđen je u skladu s odredbama članka 27. stavaka 2. i 3. Konvencije i pravila 24. Poslovnika Suda.

19. Slovenska vlada, pravni sljednici g. Kovačića i g. Mrkonjić, ali ne i nasljednik gđe Golubović, podnijeli su pismena očitovanja o dopuštenosti i osnovanosti. Uz to, podnesci su zaprimljeni i od države umješača u svojstvu treće stranke.

20. Javna rasprava pred Velikim vijećem održana je u Zgradi ljudskih prava (*Human Rights Building*) u Strasbourgu dana 14. studenoga 2007. (pravilo 59. stavak 3.).

Sudu su pristupili:

(a) *za tuženu državu*

- g. L. Bembič, Državni odvjetnik Republike Slovenije, *zastupnik,*
- gđa C. Annacker, *Rechtsanwältin*, članica Odvjetničke komore Beča,
- g. G. Bertrou, *avocat*, član Odvjetničke komore Pariza,
- gđa M. Ménard, *avocat*, član Odvjetničke komore Pariza, *punomoćnik,*
- gđa A. Kert, ravnateljica Fonda za sukcesiju Republike Slovenije
- g. A. Rant, viceguverner Banke Slovenije,
- g. B. Ožura, predsjednik Ljubljanske banke (*Ljubljanska Banka d.d.*), *savjetnici;*

(b) *za nasljednike g. Kovačića i za g. Mrkonjića*

- g. M. Žugić, *punomoćnik,*
- gđa D. Kuecking, *savjetnica;*

(c) *za nasljednika gđe Golubović*

- g. Z. Nogolica, *punomoćnik;*

(d) *za hrvatsku vladu*

- gđa Š. Stažnik, pomoćnica ministricе pravosuđa, *zastupnica,*
- g. D. Maričić, načelnik odjela za zastupanje pred ECHR-om,
- gđa V. Jelić, Hrvatska narodna banka, *savjetnici.*

21. Sud je saslušao obraćanja g. Žugića, g. Nogolice, gđe Annacker i gđe Stažnik.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

22. Podnositelji zahtjeva hrvatski su državljani.

23. G. Ivo Kovačić rođen je 1922. i živio je u Zagrebu. Umro je 17. srpnja 2004., u tijeku postupka. Njegova rodbina odlučila je nastaviti postupak po zahtjevu pred Sudom (vidi stavak 3. ove presude).

24. G. Marjan Mrkonjić rođen je 1941. i živi u Zurichu (vidi stavak 2. ove presude).

25. Gđa Dolores Golubović rođena je 1922. i živjela je u Karlovcu. Umrula je 15. listopada 2004. Njezin je nećak odlučio nastaviti postupak po njezinom zahtjevu pred Sudom (vidi stavak 3. ove presude).

A. Okolnosti pojedinačnih predmeta

26. Prije raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ("SFRJ"), podnositelji zahtjeva odnosno njihovi rođaci položili su devizna sredstva u čvrstoj valuti na štedne račune u ispostavi jedne slovenske banke – Ljubljanske banke – u Zagrebu (Hrvatska). Neki od njih imali su i oročenu štednju s istekom rokova oročenja krajem 1980-ih odnosno početkom 1990-ih godina. U to je vrijeme Ljubljanska banka bila jedna od vodećih komercijalnih banaka SFRJ s podružnicama u ostalim republikama.

B. Pozadina predmeta

1. Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija

(a) Ljubljanska banka i njena zagrebačka ispostava

27. Banka koja se sada naziva Ljubljanska banka osnovana je 1955. godine i nakon toga je pretrpjela nekoliko statusnih promjena i promjena imena.

28. Godine 1969. njezin pravni prednik otvorio je ispostavu u Zagrebu, u tadašnjoj Socijalističkoj Republici Hrvatskoj. Ona je preregistrirana 1974. i 1977. godine.

29. Od 1978. godine do 1. siječnja 1990. godine Ljubljanska banka – matična banka (*Ljubljanska banka – združena banka*), poduzeće koje je poslovalo prema zakonima tadašnje Socijalističke Republike Slovenije, djelovalo je kao "udružena banka". Nju su činile osnovne banke Ljubljanske banke koje su vodile poslovanje u skladu s načelima tada važećeg sustava socijalističkoga samoupravljanja.

30. Negdje u istom razdoblju, to jest od 1977. do 1990., ispostava Ljubljanske banke u Zagrebu poslovala je kao "osnovna banka", koja nije bila ni podružnica ni ovisno društvo Ljubljanske banke – matične banke.

31. Ljubljanska banka – Osnovna banka Zagreb imala je vlastitu pravnu osobnost prema pravu tadašnje Socijalističke Republike Hrvatske i bila je financijski i ekonomski neovisna. Bila je, međutim, integrirana u organizacijsku strukturu Ljubljanske banke.

32. Dana 19. prosinca 1989. godine Ljubljanska banka – matična banka preregistrirana je u dioničko društvo (*delniška družba d.d.*), s učinkom od 1. siječnja 1990. godine.

33. Dana 29. prosinca 1989. godine Ljubljanska banka – Osnovna banka Zagreb preregistrirana je u Glavnu filijalu Zagreb, s učinkom od 1. siječnja 1990. godine

(b) Sustav redeponiranja devizne štednje

34. U SFRJ je, počevši od 1965. godine, građanima bilo dopušteno otvarati devizne štedne račune. Godišnje kamatne stope na štedne uloge bile su razmjerno visoke i dosezale su razine od 10% i više. Od 25. prosinca 1969. godine do datuma na koje su pojedine države sljednice proglasile svoju neovisnost, svi su devizni štedni ulozi bili obuhvaćeni zakonskim jamstvom Federacije ("SFRJ") (vidi članak 76. Zakona o bankama i drugim financijskim organizacijama, *Službeni list SFRJ*, br. 10/89, stavak 166. ove presude).

35. Godine 1977. Zakonom o deviznim poslovima i međunarodnim kreditnim odnosima, (*Službeni list SFRJ*, br. 15/77) uveden je sustav u kojem su komercijalne banke redeponirale deviznu štednju u Narodnoj banci Jugoslavije ("NBJ") u Beogradu. Prema članku 51. stavku 2. toga zakona, NBJ je bila obvezna primati deviznu štednju deponiranu kod ovlaštenih banaka i bankama koje deponiraju devize odobravati beskamratne kredite u jugoslavenskim dinarima. Dinarski su se krediti odobravali u korist lokalnih poduzeća u republici gdje se nalazila banka. Iako banke u SFRJ nisu imale zakonsku obvezu prenositi devizne pologe u NBJ, postoji opća suglasnost kako u praksi nisu imale drugih mogućnosti. Taj je sustav komercijalne banke oslobodio rizika gubitka zbog tečajnih razlika.

36. U razdoblju od 1978. do 1988. godine doneseno je još propisa koji su uređivali pravne poslove redeponiranja. Jednom od odluka donesenom 1978. uvedeno je redeponiranje deviza "pro-forma" ili "metodom računa" kako bi se uštedjeli značajni iznosi koji bi se inače potrošili na pristojbe za neutralne transakcije. U sljedećim su godinama komercijalne banke NBJ-u stvarno prebacile samo oko 14% deviznih depozita.

37. Nakon 1985. godine od banaka koje su vršile redeponiranje počelo se tražiti da plaćaju kamate na kredite u jugoslavenskim dinarima odobravane u zamjenu za devize redeponirane kod NBJ, a koji krediti su prije bili beskamratni.

38. Dana 15. listopada 1988. ukinut je sustav redeponiranja izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju (*Službeni list SFRJ*, br. 59/88, vidi stavak 165. ove presude). Izmijenjeni članak 14. stavak 4. tog zakona propisivao je da se "[u]vjeti i postupci koji se primjenjuju na obveze koje proizlaze iz jamstva trebaju urediti posebnim saveznim zakonom". Kako takav zakon nikada nije donesen, SFRJ je pribjegavala donošenju *ad hoc* odluka. Samo su banke, a ne pojedinačni deponenti, imali pravo tražiti isplatu deviznih depozita. Prije nego što se mogla izvršiti isplata po jamstvu, banka je morala postati insolventna ili otići u stečaj.

39. Godine 1991. devizna potraživanja komercijalnih banaka prema NBJ iznosila su približno 12.000.000.000 američkih dolara (USD) i ostala su zamrznuta.

(c) Monetarna kriza i Markovićeve reforme

40. Problemi koji su se javili kao posljedica inozemnog i domaćeg duga SFRJ u 1980-im su godinama doveli do monetarne krize, u kojoj je gospodarstvo SFRJ trpjelo posljedice hiperinflacije. Bankarski i monetarni sustav bili su na rubu propasti, pa je SFRJ uvela hitne mjere. Između ostalog, doneseni su propisi kojima su nametnuta ograničenja na isplatu deviznih depozita građanima (vidi članak 71. Zakona o deviznom poslovanju, stavak 165. ove presude).

41. Za SFRJ je 1989. bila godina reformi u kojoj su izvršene mnoge zakonodavne, institucionalne i strukturne prilagodbe s ciljem pripreme za prijelaz iz socijalističkog planskog gospodarstva u tržišno gospodarstvo (takozvane Markovićeve reforme, nazvane prema tadašnjem predsjedniku Vlade g. Anti Markoviću). Prema navodima tužene države, te su reforme, koje su uključivale i mjere sanacije, trebale biti u cijelosti provedene u roku od dvije godine, ali je raspad SFRJ to onemogućio.

42. Reforma bankarskog sustava prema Zakonu o bankama i drugim financijskim organizacijama (*Službeni list SFRJ*, br. 10/89) predviđala je pretvorbu udruženih i osnovnih banaka u dionička društva.

43. U godinama 1988., 1989. i 1990. SFRJ je preuzela odgovornost za devizne gubitke i isplatu deviznih depozita kod NBJ tako što su tečajne razlike pretvorene u javni dug. Budući da 1991. godine nije bilo uređeno servisiranje javnoga duga, NBJ je donijela odluku kojom je bankama odobravalu posebne kredite za likvidnost kako bi omogućila povlačenja deviznih depozita. Uz to je dodatno ograničen i iznos u devizama koji se mogao podići.

44. Takvo je opće stanje potrajalo do lipnja 1991. godine kad je započeo proces raspada SFRJ. Čitav je proces trajao nekoliko mjeseci u kojima je četiri od šest republika proglasilo neovisnost.

(d) Ljubljanska banka i Glavna filijala Zagreb

(i) Pozadina

45. Godine 1988. zamrznuti su devizni računi Ljubljanske banke.

46. Dana 19. prosinca 1989. godine u Ljubljani, u tadašnjoj Socijalističkoj Republici Sloveniji osnovano je dioničko društvo Ljubljanska banka. Ta je promjena istoga dana registrirana u sudskom registru, a stupila je na snagu 1. siječnja 1990. godine.

47. Članak 60. Odluke o osnivanju Ljubljanske banke od 19. prosinca 1989. godine predviđao je da će Ljubljanska banka preuzeti prava, imovinu i obveze Ljubljanske banke – matične banke i, između ostalih, osnovne banke u Zagrebu, kao pravna sljednica na dan svog osnivanja ili upisa u sudski registar.

48. Dana 29. prosinca 1989. godine, u skladu s naprijed navedenim bankarskim propisima, Ljubljanska banka – Osnovna banka Zagreb preregistrirana je na Trgovačkom sudu u Zagrebu u Glavnu filijalu Zagreb s učinkom od 1. siječnja 1990. godine

(ii) *Predmet spora u pogledu pravnog položaja i bankarskih obveza zagrebačke ispostave Ljubljanske banke u relevantno vrijeme*

(α) Događaji kako ih prikazuje tužena država

49. Tužena država utvrdila je da je raspad SFRJ spriječio cjelovitu pretvorbu Ljubljanske banke – Osnovne banke Zagreb u Glavnu filijalu Zagreb. Zbog toga su status, poslovanje, imovina i odgovornost za pologe Glavne filijale Zagreb postali predmet sukcesije država.

50. Tijekom dvogodišnjega prijelaznog razdoblja provedbe Markovićevih reformi takozvane "glavne filijale" koje su prethodno poslovale kao osnovne banke imale su *sui generis* status koji je bio bitno različit od statusa podružnice koji poznaju zapadnoeuropski pravni sustavi. Prije svega, takve su se glavne filijale mogle sanirati na temelju članka 25. Zakona o sanaciji, stečaju i likvidnosti banaka i drugih financijskih organizacija (vidi stavak 168. ove presude). Godine 1990. započela je sanacija Glavne filijale Zagreb, ali je raspad SFRJ onemogućio njezino dovršenje.

(β) Događaji kako ih prikazuje država umješac

51. Što se tiče statusa zagrebačke ispostave, država umješac tvrdi da je u relevantno vrijeme Glavna filijala Zagreb postojala kao sastavni dio Ljubljanske banke, da je postojao institucionalni odnos ovisnosti i da je Ljubljanska banka odgovarala za obveze Glavne filijale Zagreb svom svojom imovinom i neograničeno. Takvo je stanje stvari proizlazilo iz odluke o organizacijskom ustroju dioničkog društva Ljubljanska banka što ju je donijela njezina skupština 19. prosinca 1989., kako potvrđuje izvod iz Sudskog registra Osnovnog suda u Ljubljani od 29. prosinca 1989. Osim toga, zagrebačka ispostava nije uživala financijsku neovisnost u deviznom poslovanju čak ni prije te odluke, dok je poslovala kao "osnovna banka" s vlastitim pravnim statusom.

2. Republika Slovenija

52. Dana 25. lipnja 1991. godine Narodna skupština Republike Slovenije donijela je Temeljnu ustavnu povelju o suverenosti i neovisnosti Republike Slovenije i Ustavni zakon za provedbu Temeljne ustavne povelje o suverenitetu i neovisnosti Republike Slovenije (*Uradni list*, br. 1/91).

(a) Ustavni zakon za provedbu Temeljne ustavne povelje o suverenitetu i neovisnosti Republike Slovenije

53. Na temelju članka 19. stavka 3. Ustavnog zakona, Republika Slovenija postala je jamcem za čitavu deviznu štednju koja je u tom trenutku bila položena u bankama na slovenskom teritoriju (vidi stavak 170. ove presude).

(b) Razvoj događaja nakon neovisnosti

54. U listopadu 1991. godine uvedena je nova slovenska valuta, slovenski tolar (SIT).

55. U listopadu 1991. osnovana je Agencija za sanaciju banaka s glavnom zadaćom provedbe programa sanacije.

56. Dana 4. veljače 1993. godine ustavnopravno jamstvo ispunjeno je Zakonom o poravnanju obveza iz neisplaćenih deviznih depozita (*Uradni list*, br. 7/93, vidi stavak 172. ove presude). Prema članku 2. tog Zakona, obveze koje su proizlazile iz deviznih depozita postale su dio javnoga duga Republike Slovenije. Daljnji provedbeni propisi doneseni su 1995. godine.

57. Tako su devizni depoziti uplaćeni u bankama na slovenskom teritoriju postali dio javnog duga u obliku obveznica u ukupnoj vrijednosti od oko 1.500.000.000 njemačkih maraka (DEM), a vlasnici računa mogli su vršiti povlačenja bez obzira na mjesto u kojem se nalazi sjedište njihove banke ili na njihovo državljanstvo.

58. Dana 11. ožujka 1993. godine na snagu je stupio Zakon o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju (*Uradni list*, br. 10/93, vidi stavak 173. ove presude). Prema tom zakonu, određena potraživanja i obveze Republike Slovenije i njezinih službenih tijela prema SFRJ i podređenim joj tijelima, uključujući i NBJ, prenesena su na Fond za sukcesiju.

59. Dana 28. lipnja 1994. godine Konvencija i Protokol br. 1 stupili su na snagu u odnosu na Sloveniju.

(c) Izmjene Ustavnog zakona iz 1991. godine donesene 1994. godine

(i) Pozadina

60. Prema navodima slovenske vlade, udio Ljubljanske banka na slovenskom bankarskom tržištu 1991. godine bio je 42,4%. Međutim, i prije i nakon raspada SFRJ, Ljubljanska je banka akumulirala značajan negativni kapital. Iz tog je razloga Vlada utvrdila da su, radi sprječavanja raspada slovenskoga financijskog sustava, hitno potrebne sanacijske mjere, te su takve mjere i poduzete 1993. godine. Te je godine Republika Slovenija postala jednim dioničarom Ljubljanske banke.

61. Budući da nije bio postignut nikakav sporazum između država sljednica, financijski položaj Ljubljanske banke dodatno su pogoršavale dvije vrste rizika sukcesije: kao prvo, potraživanja stranih vjerovnika u visini od 4.200.000.000 USD, prema sporazumu poznatom pod nazivom Novi sporazum o financiranju (NFA); i, kao drugo, daljnja izloženost obvezi SFRJ za redeponirane devize izvan slovenskoga teritorija.

62. Godine 1994. godine vlasti su u okviru mjera sanacije odlučile izmijeniti Ustavni zakon iz 1991. godine radi zaštite javnoga interesa, kako se navodi u preambuli Zakona iz 1994. (vidi stavak 171. ove presude).

(ii) Zakonodavstvo

63. Dana 27. srpnja 1994. godine Narodna skupština izmijenila je Ustavni zakon iz 1991. godine (*Uradni list*, br. 45/94, vidi stavak 171. ove presude) kako bi Ljubljansku banku restrukturirala osnivanjem novog i odvojenog pravnog subjekta (članak 22.(č)), Nove Ljubljanske banke. Ona je osnovana kao dioničko društvo koje je preuzelo čitavu imovinu i obveze bivše banke na slovenskom teritoriju. Bivša banka, Ljubljanska banka, zadržala je svoja prava i obveze prema SFRJ (članak 22.(b)) i njenim bivšim konstitutivnim republikama, i to osobito sve obveze u odnosu na devizne račune i devizne štedne uloge za koje nije preuzeto jamstvo prema članku 19. Ustavnog zakona iz 1991. godine, to jest one za koje je ugovor sklopljen izvan slovenskog teritorija (vidi stavak 170. ove presude).

64. Taj je zakon uz to propisivao da će Ljubljanska banka nastaviti poslovati s podružnicama i ovisnim društvima sa sjedištem u drugim republikama na teritoriju bivše SFRJ i zadržati prava na odgovarajući dio potraživanja prema NBJ u odnosu na devizne štedne račune.

65. Vlasnik Ljubljanske banke ostala je Agencija za sanaciju banaka i štedionica.

(d) Odluka slovenskoga Ustavnog suda

66. Dana 11. travnja 1996. godine Ustavni sud (*Ustavno sodišče*) odbacio je prijedlog (*ustavna pobuda*) za ocjenu ustavnosti Ustavnog zakona iz 1994. godine što ga je podnio hrvatski štediša g. Vukasinović, proglašivši se nenadležnim za njegovo rješavanje (vidi stavke 176. i 177. ove presude).

(e) Razvoj događaja nakon odluke slovenskoga Ustavnog suda

67. Dana 5. srpnja 1997. godine na snagu su stupile izmjene Zakona o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju (*Uradni list*, br. 40/97, vidi stavak 174. ove presude). One su predviđale prekid svih postupaka koji su se izravno ili neizravno ticali pravnih odnosa sa SFRJ, uključujući i takozvane "sukcesijske zahtjeve", do postizanja dogovora o sukcesiji. Postupci su se trebali nastaviti *ex officio* nakon postizanja dogovora o sukcesiji. Na temelju članka 15.(č) Zakona, te su zakonske odredbe bile obvezujuće za slovenske sudove.

68. Dana 29. lipnja 2001. godine Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Savezna Republika Jugoslavija (kasnije Srbija i Crna Gora), bivša jugoslavenska Republika Makedonija i Slovenija u Beču su potpisale Ugovor o pitanjima sukcesije. Ugovor je stupio na snagu 2. lipnja 2004. (vidi stavke 186. i 187. ove presude).

69. Dana 15. srpnja 2004. donesen je Zakon o pretvorbi Fonda Republike Slovenije za sukcesiju i osnivanju Agencije Republike Slovenije za sukcesiju, kojim je izvan snage stavljen Zakon o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju.

70. Dana 21. veljače 2005. Sud je od tužene države zatražio informacije o provedbi naprijed spomenutog zakona (vidi stavke 14. i 105. ove presude).

71. Tužena država odgovorila je da je taj zakon u postupku provedbe. Dodali su da su, u svakom slučaju, nakon ratifikacije Ugovora o pitanjima sukcesije, a u skladu s člankom 7. Aneksa G tog Ugovora i s člankom 8. Ustava (vidi stavke 186. i 169. ove presude), pred slovenskim sudovima nastavljeni postupci koji su se odnosili na pitanja sukcesije, budući da ratificirani i objavljeni međunarodni ugovori imaju prednost pred zakonskim odredbama, a time i člankom 15.(č) Zakona o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju. Dostavili su određeni broj odluka slovenskih sudova kojima je naložen nastavak takvih postupaka.

72. Dana 17. ožujka 2005. Ustavni sud presudio je da je Zakon o pretvorbi Fonda Republike Slovenije za sukcesiju i osnivanju Agencije Republike Slovenije za sukcesiju neustavan jer ne predviđa nastavak postupaka koji su prekinuti na temelju Zakona o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju do osnivanja Agencije za sukcesiju.

73. Dana 21. ožujka 2006. donesen je još jedan propis – Zakon o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju i Visokom predstavniku Republike Slovenije za sukcesiju (*Uradni list*, br. 29/06, vidi stavak 175. ove presude). Članak 23. toga zakona predviđao je da na snazi ostaju svi prekidi postupaka pred slovenskim sudovima koji se odnose na devizne pologe u komercijalnim bankama ili ispostavama komercijalnih banaka u bilo kojoj od država sljednica SFRJ. Postupci koji su u međuvremenu nastavljeni trebali su se ponovno prekinuti do pronalaženja rješenja za pitanje jamstava SFRJ ili NBJ na temelju članka 7. Aneksa C Ugovora o pitanjima sukcesije (vidi stavak 186. ove presude).

2. Republika Hrvatska

74. Dana 25. lipnja 1991. godine Hrvatski sabor usvojio je Deklaraciju o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske i donio Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske. Hrvatska je postala neovisna 8. listopada 1991. godine.

75. U prosincu 1991. godine uvedena je hrvatska valuta, hrvatski dinar, a njega je 1994. godine zamijenila hrvatska kuna (HRK)

(a) Preuzimanje financijskih propisa SFRJ i jamstva za štednju u Hrvatskoj

76. Dana 26. lipnja 1991. godine u Republici Hrvatskoj donesen je Zakon o preuzimanju saveznih zakona iz oblasti financija koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuju kao republički zakoni. Na temelju tog zakona, koji je stupio na snagu 8. listopada 1991. godine (*Narodne novine*, br. 71/91, vidi stavak 182. ove presude), u hrvatsko su zakonodavstvo preuzeta četrdeset i dva savezna zakona i pet odluka što ih je Savezno izvršno vijeće donijelo u vezi s deviznom štednjom.

77. Dana 23. prosinca 1991. godine hrvatska je vlada donijela Uredbu o pretvaranju deviznih depozita građana kod banaka u javni dug Republike Hrvatske (*Narodne novine*, br. 71/91, vidi stavak 183. ove presude). Prema toj Uredbi, štedni ulozi koji su bili uplaćeni prije 27. travnja 1991. godine u bankama čije se sjedište nalazilo u Hrvatskoj ("hrvatske banke") ili koje su hrvatski državljani u hrvatske banke prenijeli iz drugih banaka u roku od 30 dana od stupanja Uredbe na snagu postali su, u skladu s člancima 15. i 16. Uredbe, dio javnoga duga Republike Hrvatske. Samo su hrvatski državljani imali pravo na pretvaranje svoje devizne štednje u javni dug. Niti jedan od podnositelja zahtjeva nije iskoristio tu mogućnost.

78. Uredba iz 1991. godine predviđala je isplatu deviznih depozita u nacionalnoj valuti počevši od 30. lipnja 1995. godine u dvadeset polugodišnjih obroka uz godišnju kamatnu stopu od 5%. O tome su naknadno doneseni dodatni propisi.

79. Prema tvrdnjama tužene države pred Vijećem, oko dvije trećine vlasnika računa u Glavnoj filijali Zagreb prenijelo je svoje bivše štedne račune u hrvatske banke, koje su potom svoja potraživanja prenijeli na Republiku Hrvatsku. Tako je u hrvatski javni dug pretvoreno oko 450.000.000 DEM. Svoje je račune u Glavnoj filijali Zagreb navodno zadržalo ukupno 140.000 hrvatskih deponenata. Iznos njihovih depozita u to je vrijeme bio blizu 300.000.000 DEM. Od preostalih deponenata, 96.000 njih je na svojim devizno-štednim računima u Glavnoj filijali Zagreb imalo iznose manje od protuvrijednosti 30 eura (EUR).

80. Godine 1991. donesena je uredba kojom je zabranjeno raspolaganje i opterećenje nekretnina na hrvatskom teritoriju u vlasništvu pravnih subjekata sa sjedištem izvan Hrvatske.

(b) Druga događanja

81. Dana 24. veljače 1996. godine hrvatski Zavod za platni promet zamrznuo je poslovni račun Glavne filijale Zagreb. Dana 14. srpnja 2000. godine hrvatske su vlasti zatvorile žiro račun Glavne filijale Zagreb.

4. Financijske isprave i informacije

82. Dana 25. listopada 2002. godine Sud je pozvao Sloveniju i Hrvatsku da dostave sve isprave koje bi mogle poslužiti kao dokaz o postojanju ili nepostojanju odnosa institucionalne i financijske ovisnosti između Ljubljanske banke i Glavne filijale Zagreb.

83. Dana 5. prosinca 2002. godine Sud je od dviju vlada zatražio i da dostave dodatne informacije o tome jesu li ili nisu sredstva položena kod Glavne filijale Zagreb u stvarnosti prenesena u Ljubljansku banku nakon Markovićevih reformi, a ako jesu, o kojim je iznosima riječ, kako u jugoslavenskim dinarima, tako i u čvrstim valutama.

(a) Godišnja izvješća Ljubljanske banke

84. Slovenska je vlada dostavila godišnja izvješća Ljubljanske banke za godine 1989., 1990., 1991., 1992. i 1993. Ustvrdila je kako za Glavnu filijalu Zagreb ne postoje godišnja izvješća, već samo bilance (vidi stavke 88. i 89. ove presude).

85. Imovina i obveze Glavne filijale Zagreb su u godišnje izvješće Ljubljanske banke prvi i jedini put uvršteni u izvješću za 1990. godinu.

86. Na 23. stranici Godišnjeg izvješća Ljubljanske banke za 1991. godinu navodi se kako se bilance Ljubljanske banke i Glavne filijale Zagreb ne mogu konsolidirati zbog političke situacije u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. Ljubljanska banka imala je ograničenu ili nikakvu kontrolu nad aktivnostima svojih poslovnih jedinica u tim dvjema zemljama, te je imala slabe izgleda za prijenos bilo kakvih sredstava u Sloveniju u doglednoj budućnosti. Ista je situacija zabilježena i u godišnjim izvješćima za 1992. i 1993. godinu

87. Tužena država je pred Velikim vijećem ustvrdila da je nakon provedbe Ustavnog zakona iz 1994. kod Ljubljanske banke ostalo približno 612.000.000 USD.

(b) Računi Glavne filijale Zagreb*(i) Činjenice koje je iznijela tužena država*

88. Tužena država dostavila je bilancu Ljubljanske banke – Osnovne banke Zagreb za 1989. godinu, kao i bilance Glavne filijale Zagreb za 1990., 1991., 1994. i 2001. godinu.

89. Godine 1991. vrijednost deviznih sredstava što ih je zagrebačka ispostava redeponirala kod NBJ bila je 13.600.000.000 hrvatskih dinara (619.000.000 USD), dok su devizni depoziti uplaćeni u zagrebačkoj ispostavi iznosili 10.700.000.000 hrvatskih dinara (490.000.000 USD), što, prema navodima tužene države, potvrđuje da je 100% deviznih depozita iz zagrebačke ispostave naknadno redeponirano.

90. Vrijednost deviznih depozita što ih je zagrebačka ispostava redeponirala kod NBJ bila je veća od njezinih obveza prema deviznim deponentima. To je bilo zbog toga što su neki devizni depoziti isplaćeni u jugoslavenskim dinarima ili iz tekućih deviznih priljeva. Prijenos sredstava deviznih depozita iz Hrvatske u Sloveniju nikada se nije dogodio.

91. Pred Velikim vijećem tužena država ustvrdila je da raspoloživa aktiva Glavne filijale Zagreb iznosi približno 525.000.000 EUR, uključujući nekretnine i pokretnine i da daleko nadmašuje iznos svih deviznih depozita kod Glavne filijale Zagreb, koji se procjenjuju na 172.000.000 EUR.

(ii) Činjenice koje je iznijela država umješac

92. Država umješac izjavila je da je poslije Markovićeve reforme regulatorno tijelo za Ljubljansku banku postala Narodna banka Slovenije; na taj su dan potraživanja Glavne filijale Zagreb na ime deviznih depozita redeponiranih kod NBJ prenesena na Narodnu banku Slovenije, a sredstva položena u Narodnoj banci Hrvatske prenesena su iz Zagreba na nove račune u Ljubljani.

93. Međutim, država umješac naglasila je kako bi se točan odgovor na pitanje o stvarnim kretanjima deviznih sredstava mogao dati tek nakon sveobuhvatne i neovisne financijske analize aktivnosti Ljubljanske banke od strane stručnjaka.

94. Pred Velikim vijećem država umješac izjavila je da nisu znali ni za kakve nekretnine u vlasništvu Ljubljanske banke na području Hrvatske koje bi većem broju štediša omogućile da naplate svoja potraživanja.

5. Pregovori o sukcesiji između država sljednica SFRJ

95. Nakon raspada SFRJ, države sljednice nisu mogle pregovarati o ugovoru o sukcesiji ponajprije zbog prisutnog nasilja u regiji.

96. Pregovori o sukcesiji prvi su se puta vodili u okviru Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji.

97. Kako nisu postignuti nikakvi opipljivi rezultati, pitanja sukcesije postala su jednom od zadaća Visokoga predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, koji je imenovan u skladu s Općim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini.

98. U ožujku 1996. godine Posebnim pregovaračem koji je državama sljednicama trebao pomoći u postizanju dogovora imenovan je Sir Arthur Watts. Održani su brojni krugovi pregovora.

99. Dana 29. lipnja 2001. godine Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Savezna Republika Jugoslavija, bivša jugoslavenska Republika Makedonija i Slovenija u Beču su potpisale Ugovor o pitanjima sukcesije ("Ugovor"). Na temelju članka 4. Ugovora utemeljen je Stalni zajednički odbor zadužen za nadzor nad efektivnom provedbom Ugovora, te za raspravljanje o pitanjima koja se jave tijekom njegove provedbe (vidi stavak 186. ove presude).

100. Ugovorom je *inter alia* utvrđeno da financijsku imovinu SFRJ u inozemstvu državama sljednicama treba podijeliti u sljedećim omjerima: Bosna i Hercegovina 15,5%, Hrvatska 23%, Savezna Republika Jugoslavija 38%, bivša jugoslavenska Republika Makedonija 7,5% i Slovenija 16%.

101. Na temelju članka 2. stavka 3.(a) Aneksa C Ugovora, financijske obveze SFRJ koje se trebaju podijeliti među državama sljednicama uključuju "jamstva SFRJ ili njene Narodne banke Jugoslavije za štedne pologe u čvrstoj valuti u nekoj komercijalnoj banci ili bilo kojoj njenoj ispostavi u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kada je ova proglasila neovisnost".

102. Članak 7. Aneksa C. predviđa: "[j]amstva SFRJ ili njene NBJ ... bit će predmetom pregovora bez odgode, time da se pritom posebno uzme u obzir potreba zaštite devizne štednje pojedinaca. Ti će se pregovori održati pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja [BMP]".

103. Godine 2001. i 2002., pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja održani su pregovori o štednji u čvrstoj valuti, ali nije pronađeno rješenje.

104. Sve su države sljednice ratificirale Ugovor, s time da je Hrvatska to učinila posljednja. Ugovor je stupio na snagu 2. lipnja 2004.

105. Dana 21. veljače 2005. Sud je zatražio i od tužene države i od države umješača da ga obavještavaju o svim događanjima glede pregovora iz članka 7. Aneksa C. Osim toga, tužena država bila je pozvana obavijestiti Sud o tome je li se Stalni zajednički odbor sastao ili je sazvan. (vidi stavke 14. i 70. ove presude).

106. U svome odgovoru od 31. ožujka 2005. tužena država navela je da prvi formalni sastanak Stalnog zajedničkog odbora nije sazvan kako je to trebalo učiniti. Oni su u više navrata požurivali sazivanje sastanka kako bi se moglo raspraviti o pitanju zamrznutih bankovnih računa.

107. U svome odgovoru od 30. ožujka 2005. država umješač navela je da se još nisu vodili razgovori o jamstvu za štednju u čvrstoj valuti koji bi bili relevantni za situaciju podnositelja zahtjeva.

108. U svojim podnescima Velikom vijeću, tužena država navela je da su se sastanci Stalnog zajedničkog odbora održali 6. lipnja 2005. i 18. lipnja 2007. Oni su zatražili da se na dnevni red stavi podjela imovine SFRJ, ali Hrvatska se usprotivila tom zahtjevu. Sljedeći se sastanak trebao održati u Beogradu krajem te godine i oni su naveli da će ponoviti svoj zahtjev. Osim toga, obavijestili su BMP o svojoj spremnosti za nastavak pregovora u svakom slučaju.

109. U svojim podnescima Velikom vijeću, država umješac navela je da se jamstva obuhvaćena člankom 7. Aneksa C. odnose samo na banke koje su otišle u stečaj, što nije bio slučaj s Ljubljanskom bankom (vidi stavak 38. ove presude). Dakle, devizna štednja kod Glavne filijale Zagreb nije mogla biti predmet daljnjih pregovora na temelju Ugovora. Unatoč tome, Slovenija je, u kontekstu pregovora o sukcesiji država, uključila potraživanja na temelju štednje kod Glavne filijale Zagreb u NBJ. S te osnove njezin je udio u sredstvima za podjelu bio 20% veći.

6. Dvostrani pregovori između Slovenije i Hrvatske

110. Neisplaćena devizna štednja položena u Glavnoj filijali Zagreb uz to je bila predmet i čestih dvostranih pregovora između Slovenije i Hrvatske, ali nije pronađeno konačno rješenje.

111. Dvostrani Ugovor o uređenju imovinskopravnih odnosa između Republike Hrvatske i Republike Slovenije stupio je na snagu 23. veljače 2000. godine. Članak 1. tog ugovora predviđa da će se odnosi između Slovenije i Hrvatske koji se odnose na Glavnu filijalu Zagreb urediti ugovorima sklopljenim između dviju država (vidi stavak 184. ove presude).

C. Činjenično stanje pojedinačnih slučajeva

1. Zahtjev br. 44574/98, g. Ivo Kovačić

(a) Štedni ulozi i postupak u Hrvatskoj

112. Supruga g. Kovačića imala je deviznu štednju kod Glavne filijale Zagreb. I g. Kovačić bio je klijent zagrebačke ispostave više od 30 godina.

113. Dana 24. listopada 1984. godine podnositelj zahtjeva i njegova supruga potpisali su trogodišnji ugovor o oročenju 66.771,12 DEM s godišnjom kamatom od 12,5% koji se automatski produžavao. U ugovoru je *inter alia* bilo utvrđeno da će za njihovu štednju jamčiti SFRJ. Posljednje povlačenje s računa izvršeno je u kolovozu 1990. godine.

114. Dana 10. rujna 1990. godine g. Kovačić pokušao je sa svoga računa povući 40.000 DEM. Kako razdoblje oročenja još nije bilo proteklo, direktor banke odbio je njegov zahtjev i predložio mu da ponovno dođe poslije 24. listopada 1990. godine, datuma isteka roka oročenja. Dana 25. listopada 1990. godine direktor banke ponudio je podnositelju zahtjeva mjesečnu otplatu od po 4.000 DEM. Međutim, niti jedna isplata nije izvršena.

115. G. Kovačić i njegova supruga u više su navrata zahtijevali isplatu. Dana 17. travnja 1991. godine banka ih je obavijestila kako ne može izvršiti nikakve isplate jer nisu razriješeni njeni odnosi s NBJ i jer jugoslavensko devizno tržište ne funkcionira.

116. Prema izvodu banke od 14. listopada 1993. godine iznos na računu u tom je trenutku bio 49.794,30 DEM.

117. Nakon odbijanja od strane banke, podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu građansku tužbu protiv Ljubljanske banke – Glavne filijale Zagreb tražeći isplatu svoje štednje s kamatama. Dana 2. prosinca 1997. godine, sud je *inter alia* utvrdio da je g. Kovačić od svoje supruge koja je u međuvremenu umrla naslijedio devizni štedni račun o kojemu je riječ. Sud je Ljubljanskoj banci – Glavnoj filijali Zagreb naložio da podnositelju zahtjeva isplati štednju uvećanu za zatezne kamate u roku od petnaest dana; to je, prema navodima podnositelja zahtjeva, ukupno iznosilo 61.000 DEM.

118. Osim toga, s obzirom na to da se sjedište banke nije nalazilo na hrvatskom teritoriju, sud je utvrdio kako se ne mogu primijeniti odredbe Uredbe o pretvaranju deviznih depozita

građana u javni dug Republike Hrvatske jer g. Kovačić svoje depozite nije prenio u neku od hrvatskih banaka. Dana 22. travnja 1998. godine to je rješenje postalo pravomoćno i izvršno.

119. G. Kovačić tada je podnio prijedlog za ovrhu te odluke Općinskom sudu u Zagrebu, koji je 1. listopada 1998. godine izdao rješenje o ovrsi u njegovu korist. Sud je nakon toga obustavio ovršni postupak.

120. Godine 1998. godine g. Kovačić pokušao je povući svoja sredstva, prvo iz Glavne filijale Zagreb, a zatim iz Ljubljanske banke u Ljubljani. Dana 6. srpnja i 14. rujna 1998. godine službenici banke su ga obavijestili da banka nema sredstava i da je račun zamrznut.

(b) Postupak u Sloveniji

121. Dana 7. prosinca 1998. godine g. Kovačić podnio je zahtjev Okružnom sudu u Ljubljani (*Okrožno sodišče*) radi utvrđenja u kojoj je mjeri hrvatska presuda od 2. prosinca 1997. godine izvršna. Dana 21. lipnja 1999. godine Okružni sud ga je ovlastio izvršiti hrvatsku presudu. Međutim, g. Kovačić nije zatražio ovrhu presude od 2. prosinca 1997. godine pred slovenskim sudovima.

(c) Naknadni postupak u Hrvatskoj

122. Dana 24. prosinca 2001. godine g. Kovačić zatražio je zabilježbu tražbine na zemljištu u Osijeku (Hrvatska) koje je pripadalo Glavnoj filijali Zagreb.

123. Dana 5. ožujka 2003. godine Općinski sud u Osijeku usvojio je njegov zahtjev. U žalbenom je postupku Županijski sud u Osijeku 5. lipnja 2003. godine tu presudu potvrdio. Sud je utvrdio i da je stupanjem na snagu Ugovora o uređenju imovinskopravnih odnosa između Republike Hrvatske i Republike Slovenije (vidi stavak 184. ove presude) i naknadnom odlukom koja je donesena 27. travnja 2002. ukinuta zabrana raspolaganja nekretninama u vlasništvu Ljubljanske banke.

124. Godine 2003. četrdeset i dvije osobe, uključujući i g. Kovačića i g. Mrkonjića, podnijeli su zahtjeve za pljenidbu i prodaju nekretnina u vlasništvu Ljubljanske banke (vidi stavak 152. ove presude).

125. Dana 17. srpnja 2003. godine g. Kovačić ishodio je rješenje o ovrsi na iznos od 49.794,30 DEM (25.459,42 EUR) uvećan za zatezne kamate koje su tekle od 1. siječnja 1992. do datuma namirenja i troškove postupka za donošenje rješenja o zabilježbi u iznosu od 2.967,42 HRK (406,49 EUR), kao i troškove naknadnog ovršnog postupka.

126. Dana 30. ožujka 2004. imovina Glavne filijale Zagreb likvidirana je za iznos od 3.903.000 HRK (534.657,53 EUR) u ovršnom postupku što ga je pokrenuo hrvatski štediša, g. B. Several i ostali vlasnici računa koji su se uključili u taj postupak. Rješenje je doneseno 9. travnja 2004.

127. Dana 24. svibnja 2004. sredstva ostvarena prodajom položena su na Općinski sud u Osijeku. Dana 15. srpnja 2004. na Općinskom sudu u Osijeku održano je ročište o podjeli sredstava ostvarenih prodajom.

128. Dana 20. srpnja 2004. Općinski sud u Osijeku donio je odluku o podjeli sredstava ostvarenih prodajom. G. Kovačiću dosuđeno je 291.306,60 HRK (39.905 EUR) (na ime glavnog duga i troškova), a g. Mrkonjiću 180.515,72 HRK (24.728 EUR) (na ime glavnog duga i troškova), oba iznosa plativa na račun g. Žugića. Obojici su dosuđeni i troškovi ovršnog postupka. Određeni broj ovrhovoditelja, uključujući i dva podnositelja zahtjeva, podnio je žalbu protiv te odluke u dijelu u kojem se odnosi na parnični trošak (vidi stavak 153. ove presude).

129. Dana 21. listopada 2004. Županijski sud u Osijeku ukinuo je odluku i predmet vratio na ponovno suđenje.

130. Dana 28. veljače 2005. održano je ročište. Dana 8. travnja 2005. Općinski sud u Osijeku donio je novu odluku o podjeli sredstava ostvarenih prodajom.

131. Mjerodavni dijelovi te odluke glase:

"Općinski sud u Osijeku ... riješio je:

I. Utvrđuje se da je prodana nekretnina upisana u zkul. ... k.o. Osijek ... za iznos od 3.903.000 kn [534.657,53 EUR].

II. Iz iznosa postignutog prodajom namiruju se troškovi ovršnog postupka i to kako slijedi:

...

18. Ivo Kovačić (I-Ovr-186/02 i I-Ovr-128/02), zastupan po punomoćniku Milivoju Žugiću, odvjetniku iz Zagreba, u iznosu od 15.742,62 kn [2.156,50 EUR] i to na žiro račun punomoćnika Milivoja Žugića, ... kod Privredne banke d.d. Zagreb.

...

a što [naknada za trošak ovršnog postupka] sveukupno iznosi 404.193,80 kn [55.369 EUR]. Na navedeni iznos treba još dodati u iznosu od 23.180 kn [3.175 EUR] trošak ovrhovoditelja zastupanih po punomoćniku Milivoju Žugiću [za žalbeni postupak] ...

III. Iz iznosa postignutog prodajom namiruju se tražbine:

...

18. Ivo Kovačić iz Zagreba, za tražbinu određenu rješenjem o ovrsi br. I-Ovr-186/02 i I-Ovr-128/02 u dijelu koji se odnosi na parnični trošak u iznosu od 2.967,42 kn [406 EUR] i to na žiro račun punomoćnika Milivoja Žugića odvjetnika iz Zagreba ... kod Privredne banke d.d. Zagreb, i glavnu tražbinu u iznosu od 288.339,18 kn [39.498,50 EUR], što ukupno iznosi 291.306,60 kn [39.905 EUR]."

132. G. Kovačić i g. Mrkonjić žalili su se protiv te odluke, ponovno s osnove da imaju pravo na troškove u višem iznosu. Dana 7. srpnja 2005. Županijski sud u Osijeku odbacio je žalbu. Odluka od 8. travnja 2005. tako je postala pravomoćnom.

133. Dana 20. srpnja 2005. g. Kovačiću u cijelosti su isplaćeni njegovi devizni depoziti zajedno s dosuđenim troškovima.

2. Zahtjev br. 45133/98, g. Marjan Mrkonjić

(a) Štedni ulozi i postupak u Hrvatskoj

134. G. Mrkonjić vlasnik je deviznog štednog računa u Glavnoj filijali Zagreb.

135. Dana 18. srpnja 1984. godine izvršio je uplatu na račun. Dana 18. srpnja 1987. godine potpisao je trogodišnji ugovor o oročenju 26.754,26 švicarskih franaka (CHF) s godišnjom kamatom od 12,5% koji se automatski produžavao.

136. Dana 2. svibnja 1993. godine zatvorio je račun pismenim putem, ali nije mogao povući sredstva koja su ostala na računu. Prema izvodu banke od 30. srpnja 1993. godine iznos njegove štednje uvećan za pripadajuće kamate u to je vrijeme bio 31.265,92 CHF.

137. Dana 30. srpnja 1993. godine g. Mrkonjić je pred hrvatskim sudovima pokrenuo građanski postupak tražeći povrat svoje štednje uvećane za kamate. Dana 23. kolovoza 1994. godine Općinski sud u Zagrebu naložio je Ljubljanskoj banci – Glavnoj filijali Zagreb da mu

isplati dugovani iznos, to jest 31.265,92 CHF, uvećan za zatezne kamate. Glavna filijala Zagreb naknadno se žalila. Njenu je žalbu žalbeni sud odbacio 12. rujna 1995. godine.

138. Prema navodima g. Mrkonjića, on je 28. prosinca 1995. godine sa svog računa povukao dio svoje štednje (7.850,07 CHF).

139. Dana 23. srpnja 1997. godine Glavna filijala Zagreb je g. Mrkonjiću isplatila dio glavnice zajedno sa sudskim troškovima.

(b) Pokušaji podnositelja zahtjeva da povuče ostatak svoje štednje

140. Tijekom 1998. godine g. Mrkonjić je Ljubljanskoj banci u Sloveniji napisao nekoliko dopisa u kojima je tražio da mu se dopusti da povuče svoj novac.

141. Dana 10. studenoga 1998. godine jedan ga je službenik banke obavijestio kako je njegov novac deponiran kod NBJ i kako je po osamostaljenju Slovenije i Hrvatske pristup banke depozitima u Beogradu trenutno bio onemogućen. Slovenija i Hrvatska pokušavale su naći rješenje za neriješena pitanja, uključujući i pitanje "stare devizne štednje".

142. Dana 9. prosinca 1998. godine službenik banke obavijestio je g. Mrkonjića o tome da su se Slovenija i Hrvatska suglasile da će se problem "stare devizne štednje" riješiti međunarodnom arbitražom. Iste je informacije dobio i 18. siječnja 1999. i 3. siječnja 2000.

143. Godine 2000. i 2001. g. Mrkonjić je Ljubljanskoj banci i Glavnoj filijali Zagreb ponovno uputio nekoliko zahtjeva za povlačenje svog novca. Dopisima od 4. travnja 2000. godine, 20. i 22. veljače, 26. lipnja i 16. srpnja 2001. godine, službenici banke obavijestili su ga da nije pronađeno nikakvo rješenje.

144. Dana 12. veljače 2001. godine g. Mrkonjić zatražio je zabilježbu potraživanja na zemljištu u Osijeku koje je pripadalo Glavnoj filijali Zagreb radi osiguranja naplate svog potraživanja u iznosu od 26.845,61 CHF s kamatama. Dana 12. ožujka 2002. godine Općinski sud u Osijeku usvojio je njegov zahtjev, ali je 25. travnja 2002. godine Županijski sud u Osijeku ukinuo tu presudu. Međutim, 27. veljače 2003. godine Vrhovni sud potvrdio je prvostupanjsku presudu.

145. I konačno, izvod banke od 14. travnja 2004. godine pokazuje kako je iznos koji je g. Mrkonjić na taj datum imao na štednom računu, zajedno s pripadajućim kamatama, bio 28.562,14 CHF.

(c) Ugovor o ustupanju potraživanja

146. Dana 29. travnja 2004. g. Mrkonjić obavijestio je Sud da je prije dva dana opozvao punomoć za zastupanje g. Žugiću.

147. Osim toga, poslao je preslik "Ugovora o ustupanju potraživanja" prema kojemu je g. Žugiću ustupio svoje nenaplaćeno potraživanje prema Glavnoj filijali Zagreb, i to u iznosu od 28.562,14 CHF s kamatama i troškovima postupka. G. Žugić se zauzvrat obvezao da će do određenog datuma g. Mrkonjiću isplatiti 70% tog iznosa. Razlog zbog kojeg je g. Mrkonjić opozvao punomoć g. Žugiću i raskinuo taj ugovor bio je taj što mu g. Žugić nije isplatio dugovani novac do dogovorenog datuma.

148. Dana 20. kolovoza 2004. Sud je od g. Žugića zatražio da se očituje o informacijama dobivenim od g. Mrkonjića.

149. Dana 8. rujna 2004. g. Žugić je odgovorio kako smatra da još uvijek ima ovlast zastupati g. Mrkonjića jer mu ovaj nije opozvao punomoć. Dodao je da ugovor nije stupio na snagu jer je dogovorno raskinut.

150. Dana 6. prosinca 2004. g. Mrkonjić imenovao je g. Nogolicu svojim zastupnikom u postupku pred Sudom.

151. Dana 18. ožujka 2005. g. Mrkonjić obavijestio je Sud da je g. Žugića ponovno imenovao svojim zastupnikom.

(d) Ovršni postupak u Hrvatskoj

152. Godine 2003. četrdeset i dvije osobe, uključujući i g. Mrkonjića, podnijeli su zahtjeve za pljenidbu i prodaju nekretnina u vlasništvu Ljubljanske banke. Ovršni prijedlog g. Mrkonjića pripojen je ovršnom postupku koji je već bio u tijeku pred Općinskim sudom u Osijeku. Tijekom tog postupka dana 30. ožujka 2004. likvidirana je imovina Glavne filijale Zagreb (vidi stavak 124. ove presude).

153. Dana 20. srpnja 2004. Općinski sud u Osijeku donio je odluku o podjeli sredstava ostvarenih prodajom. G. Mrkonjiću dosuđeno je 180.515,72 HRK (24.728 EUR) na ime glavnog duga i troškova, koje je trebalo uplatiti na račun g. Žugića. Dosuđeni su mu i troškovi ovršnoga postupka, ali on je podnio žalbu protiv te odluke u odnosu na parnični trošak (vidi stavak 128. ove presude).

154. Dana 4. studenoga 2004. predstavnik Ljubljanske banke obavijestio je g. Mrkonjića da su sredstva položena na Općinski sud u Osijeku, ali da je ovršni postupak još u tijeku.

155. Dana 8. travnja 2005. Općinski sud u Osijeku donio je novu odluku o podjeli sredstava ostvarenih prodajom. G. Mrkonjić, zastupan po g. Žugiću, podnio je žalbu protiv te odluke navodeći da ima pravo na troškove u višem iznosu. Dana 7. srpnja 2005. Županijski sud u Osijeku odbacio je žalbu. Odluka od 8. travnja 2005. tako je postala pravomoćnom.

156. Mjerodavni dijelovi te odluke glase:

"Općinski sud u Osijeku ... riješio je:

II. Iz iznosa postignutog prodajom namiruju se troškovi ovršnoga postupka i to kako slijedi:

...

9. Marjan Mrkonjić (I-Ovr-125/01), zastupan po punomoćniku Milivoju Žugiću, odvjetniku iz Zagreba, u iznosu od 25.374,22 kn [3.476 EUR] i to na žiro račun punomoćnika Milivoja Žugića, ... kod Privredne banke d.d. Zagreb ... dok se u preostalom zahtjevu za naknadom troškova ovrhovoditelj odbija.

...

III. Iz iznosa postignutog prodajom namiruju se tražbine:

...

9. Marjan Mrkonjić iz Basela, za tražbinu određenu rješenjem o ovrsi br. I-Ovr-125/01 u dijelu koji se odnosi na parnični trošak u iznosu od 10.132,66 kn [1.388 EUR] i to na žiro račun punomoćnika Milivoja Žugića odvjetnika iz Zagreba ... kod Privredne banke d.d. Zagreb, i glavnu tražbinu u iznosu od 170.383,06 kn [23.340 EUR], što ukupno iznosi 180.515,72 kn [24.728 EUR]."

157. Dana 20. srpnja 2005. g. Mrkonjiću u cijelosti su isplaćeni njegovi devizni depoziti zajedno s dosuđenim troškovima.

3. Zahtjev br. 48316/99, gđa Dolores Golubović**(a) Štednja podnositeljice zahtjeva**

158. Gđa Golubović, koja je bila u mirovini kad je podnijela zahtjev Sudu, bila je vlasnica deviznog štednog računa u Glavnoj filijali Zagreb, kao nasljednica prvotnog vlasnika računa, pokojnog g. Ostoje Mejića, na temelju odluke Općinskog suda u Karlovcu od 20. veljače 1998. godine. Ta je odluka pravomoćna i ovršna.

159. U prvoj štednoj knjižici g. Mejića na dan 6. listopada 1994. godine bili su upisani sljedeći iznosi: 31.065,59 DEM, 4.468,50 CHF i 2.897,60 austrijskih šilinga (ATS). U drugoj

štednoj knjižnici g. Mejića na dan 31. prosinca 1993. godine bili su upisani sljedeći iznosi: 5.307,54 DEM, 13.074,44 USD, 904,94 CHF, 6.480,51 ATS i 167.146 talijanskih lira (ITL). Prema navodima podnositeljice zahtjeva, ti su iznosi uplaćivani u razdoblju od 1986. do 1990. godine.

160. Dana 29. svibnja 2001. godine Glavna filijala Zagreb izdala je podnositeljici zahtjeva štednu knjižicu na njeno ime, sukladno odluci Općinskog suda u Karlovcu od 20. veljače 1998. godine. Depoziti, zajedno s pripadajućim kamatama, tada su bili u sljedećim iznosima: 39.085,45 DEM, 14.092,89 USD, 5.627,59 CHF, 10.077,41 ATS i 193.495 ITL.

(b) Druge informacije koje je dostavila podnositeljica zahtjeva

161. G. Golubović ustvrdila je kako je Ljubljanska banka hrvatske vlasnike štednih računa 1992. godine uputila da povlačenja svojih sredstava ograniče na 500 DEM.

162. Dana 3. studenoga 1998. godine službenik banke u Glavnoj filijali Zagreb obavijestio ju je da su svi devizni računi zamrznuti i da se ne mogu vršiti nikakve isplate. Potvrdio je da su hrvatski sudovi nadležni za rješavanje tužbenih zahtjeva, ali je rekao da se presude ne izvršavaju zbog financijskih poteškoća u kojima se nalazi hrvatska podružnica. Slovenska i hrvatska vlada bile su u potrazi za rješanjem problema.

(c) Postupak u Hrvatskoj

163. Prema navodima tužene države, dana 6. veljače 2007. nasljednik gđe Golubović g. Steinfl podignuo je tužbu protiv "Ljubljanske banke – Glavne filijale Zagreb" kojom je tražio isplatu neisplaćenih depozita i kamata na dan 28. listopada 2005. Koliko je Sudu poznato, postupak je trenutačno u tijeku pred Općinskim sudom u Zagrebu.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Zakonodavstvo bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ)

1. Zakon o deviznom poslovanju i kreditnim odnosima (Službeni list SFRJ, br. 15/77)

164. Članak 51. stavak 2. glasi:

"Narodna banka Jugoslavije obvezna je na zahtjev ovlaštenih banaka primiti devizne pologe građana, koji se drže na računima tih povlaštenih banaka, i istodobno odobriti povlaštenim bankama beskamatni kredit u iznosu dinarske protuvrijednosti položenih deviza."

2. Zakon o deviznom poslovanju (Službeni list SFRJ, br. 66/85, 59/88 i 82/90)

165. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 14. (izmijenjen)

"(1) Domaće fizičke osobe mogu držati devize na deviznim računima i deviznim štednim ulozima kod ovlaštene banke te ih koristiti za plaćanja u inozemstvu, u skladu s odredbama ovog zakona.

...

(3) Za devize na deviznim računima ili deviznim štednim ulozima jamči federacija.

(4) Uvjeti i postupci koji se primjenjuju na obveze koje proizlaze iz jamstva uredit će se posebnim saveznim zakonom."

Članak 71.

"(1) Konvertibilne devize građani mogu prodati ovlaštenoj banci i ovlaštenom mjenjaču ili ih staviti na devizni račun ili devizni štedni ulog kod ovlaštene banke.

(2) Devize koje drže na deviznom računu ili kao devizni štedni ulog građani mogu upotrijebiti za plaćanje uvoza robe i druga plaćanja u inozemstvu za vlastite potrebe i za potrebe članova svoje obitelji.

...

(4) Devize iz stavka 2. ovoga članka građani mogu koristiti za kupnju konvertibilnih obveznica, mogu ih oporučno ostaviti u znanstvene ili humanitarne svrhe u Jugoslaviji ili za plaćanje životnog osiguranja kod osiguravajućeg društva u Jugoslaviji

(5) Narodna banka Jugoslavije propisuje način vođenja deviznog računa i deviznog štednog uloga jugoslavenskih građana i građanskih pravnih osoba, te stranih državljana i tvrtki."

3. *Zakon o bankama i drugim financijskim organizacijama (Službeni list SFRJ, br. 10/89, 40/89, 18/90 i 72/90)*

166. Članak 76. glasi:

"Narodna banka Jugoslavije u skladu sa saveznim zakonima jamči za dinarske štedne uloge na tekućim računima građana kod banaka i poštanskih štedionica, dok Federacija jamči za devizne štedne uloge i sredstva na deviznim računima domaćih i inozemnih fizičkih osoba ..."

4. *Zakon o sanaciji, stečaju i likvidnosti banaka i drugih financijskih organizacija iz 1989. godine (Službeni list SFRJ, br. 84/89 i 63/90)*

167. Članak 18. glasi:

"Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka nastaju danom donošenja rješenja o otvaranju stečajnog postupka i sastoje se u sljedećem:

(1) aktivira se jamstvo Narodne banke Jugoslavije i jamstva saveznih republika za štedne uloge na tekućim i deviznim računima građana ..."

168. Članak 25. glasi:

"Tijekom 1990. godine, odluka o pokretanju postupka sanacije može se donijeti i za banku koja je usklađivanjem svoje organizacije, poslovanja i samoupravnih općih akata s odredbama Zakona o bankama i drugim financijskim organizacijama ... postala dio neke druge banke."

B. Zakonodavstvo i sudska praksa Republike Slovenije

1. *Ustav Republike Slovenije (Ustava Republike Slovenije, Uradni list, br. 33/91)*

169. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 8.

"Zakoni i propisi moraju biti u skladu s opće prihvaćenim načelima međunarodnoga prava i s međunarodnim ugovorima koji obvezuju Sloveniju. Ratificirani i objavljeni međunarodni ugovori izravno se primjenjuju."

Članak 22.

"Svima se jamči jednaka zaštita prava u svakom postupku pred sudom i pred drugim državnim tijelima, tijelima lokalne zajednice ili nositeljima javnih ovlasti koji odlučuju o njihovim pravima, dužnostima ili pravnim interesima."

Članak 33.

"Jamči se pravo na privatnu imovinu i nasljeđivanje."

Članak 153. stavak 2.

"Zakoni moraju biti u skladu s opće prihvaćenim načelima međunarodnoga prava i međunarodnim ugovorima koji su trenutačno na snazi i koje je ratificirala Narodna skupština, a propisi i drugi opći akti moraju također biti u skladu i s drugim ratificiranim međunarodnim ugovorima."

Članak 160.

"Ustavni sud nadležan je odlučivati o sljedećim pitanjima:

(i) ustavnost zakona;

(ii) sukladnost zakona i drugih odredaba s ratificiranim međunarodnim ugovorima i općim načelima međunarodnoga prava;

...

(vi) ustavne tužbe u kojima se tvrdi da se određenim aktima krše ljudska prava i temeljne slobode;

...

Ako zakon ne predviđa drukčije, Ustavni će sud ustavnu tužbu rješavati samo ako su iscrpljena druga pravna sredstva. Ustavni sud odlučuje je li ustavna tužba dopuštena na temelju zakonom utvrđenih kriterija i postupaka."

2. *Ustavni zakon iz 1991. godine za provedbu Temeljne ustavne povelje o suverenitetu i neovisnosti Republike Slovenije (Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS, Uradni list, br. 1/91)*

170. Članak 19. stavak 3. glasi:

"Republika Slovenija preuzima jamstvo za devizne račune i račune s deviznom štednjom položenom kod banaka na teritoriju Republike Slovenije za koje je do donošenja ovog Zakona jamčila SFRJ, prema stanju bilance na dan donošenja ovog Zakona."

3. *Ustavni zakon iz 1994. godine o dopunama Ustavnog zakona za provedbu Temeljne ustavne povelje o suverenitetu i neovisnosti Republike Slovenije (Ustavni zakon o dopolnitvah Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS, Uradni list, br. 45/94)*

171. Mjerodavne odredbe glase:

Preambula

"S obzirom na nedostatak volje nekih drugih država nastalih na teritoriju bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu: "bivša SFRJ") i banaka sa sjedištem u tim državama;

budući da je zbog stvarnih i pravnih razloga proizišlih iz rata na dijelu područja bivše Jugoslavije, međunarodnih sankcija nametnutih tzv. SRJ (Srbija i Crna Gora) i sloma finansijskih i gospodarskih sustava u nekim državama nastalim na području bivše SFRJ zbog financiranja agresorskog rata na dijelu područja bivše SFRJ trenutačno nemoguće postići sporazum o pravnoj sukcesiji i preuzimanju obveza i potraživanja bivše Jugoslavije i pravnih subjekata na njenome području, a to ozbiljno ugrožava i njegovu neposrednu budućnost;

te budući da bi namirenje potraživanja stranih vjerovnika i subjekata iz takozvane SRJ (Srbija i Crna Gora) koji su postali vjerovnici nakon otkupa tih potraživanja u skladu s Novim sporazumom o financiranju (u daljnjem tekstu: "NFA") prema kojemu su banke sa sjedištem u Republici Slovenije postale solidarno odgovorne za otplatu cijelog duga ozbiljno ugrozilo finansijski i gospodarski sustav Republike Slovenije;

a u cilju pronalaženja pravednoga rješenja, putem pregovora sa stranim vjerovnicima, za preuzimanje odgovarajućeg dijela državnih dugova bivše SFRJ u slučajevima kad se izravni korisnik ne može utvrditi .. "

Članak 22.(b)

"Ljubljanska banka d.d., Ljubljana i Kreditna banka Maribor d.d., Maribor ustupit će svoje poslovanje i imovinu novim bankama utemeljenima prema odredbama ovog Ustavnog zakona.

Unatoč odredbama navedenima u prethodnom stavku, Ljubljanska banka d.d. i Kreditna banka Maribor d.d., Maribor zadržat će:

...

(iii) punu odgovornost za devizne račune i devizne štedne uloge za koje Republika Slovenija nije preuzela jamstvo prema članku 19. ovog zakona;

(iv) obveze prema Narodnoj banci Jugoslavije i stranim vjerovnicima za koje je jamčila SFRJ, a sredstva za koje su koristili krajnji korisnici iz drugih republika bivše Jugoslavije;

(v) potraživanja koja se na to odnose.

Ljubljanska banka d.d., Ljubljana zadržat će svoje odnose s postojećim podružnicama i ovisnim društvima Ljubljanske banke d.d. sa sjedištem u drugim republikama na teritoriju bivše SFRJ, te će zadržati odgovarajući dio potraživanja od Narodne banke Jugoslavije u odnosu na devizne štedne račune."

Članak 22.(c)

"Nadležni sud po službenoj dužnosti upisuje:

(i) Agenciju Republike Slovenije za sanaciju banaka i štedionica kao vlasnika i upravitelja Ljubljanske banke d.d., Ljubljana, Trg republike 3, i Kreditne banke Maribor d.d., Ljubljana, Trg. republike 3;

(ii) kao predmet poslovanja upravljanje preostalom imovinom."

Članak 22.(č)

"Na dan stupanja na snagu ovoga zakona osnivaju se dvije banke:

Njihovi nazivi su:

(i) Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana, Trg republike 2; i

...

Upravitelji novih banaka sastavit će završne bilance banaka iz članka 22.(b) ovoga ustavnog zakona prema stanju na dan njegovoga stupanja na snagu. U tim će bilancama biti iskazane obveze prema Narodnoj banci Jugoslavije i stranim vjerovnicima proizišle iz poslova sa subjektima iz bivše SFRJ, kao i odgovarajuća imovina.

... "

Članak 22.(f)

"Republika Slovenija i nove banke ne priznaju dug prema stranim vjerovnicima na koje se primjenjuju sankcije Ujedinjenih naroda u skladu s rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a br. 757/1992 i 820/1993 [tj. onima u Saveznoj Republici Jugoslaviji (Srbija i Crna Gora), te nekim područjima u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj].

Čak i u slučaju ukidanja sankcija UN-a iz prethodnoga stavka, niti jedno potraživanje odnosno sudski ili drugi postupak pokrenut radi zapljene imovine banke neće proizvoditi pravne učinke niti će ga sudovi Republike Slovenije priznavati, sve dok se ne potpiše i ratificira potpuni ili djelomični sporazum o pravnoj sukcesiji bivše SFRJ, odnosno dok se ne postigne dogovor sa stranim vjerovnicima."

4. Zakon o poravnanju obveza iz neisplaćenih deviznih depozita (Zakon o poravnanju obveznosti iz neplaćanih deviznih vlog, Uradni list, br. 7/93)

172. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 1.

"Ovaj Zakon uređuje načine poravnanja obveza po osnovi neisplaćenih deviznih depozita štediša pojedinaca kod banaka na teritoriju Republike Slovenije, koje su te banke deponirale kod Narodne banke Jugoslavije."

Članak 2.

"Obveze banaka koje proizlaze iz deviznih depozita ... postaju dugom Republike Slovenije.
..."

Članak 3.

"Potraživanja banaka prema Narodnoj banci Jugoslavije u iznosu neisplaćenih deviznih depozita, prenijet će se na Republiku Sloveniju."

5. Zakon o fondu Republike Slovenije za sukcesiju (Zakon o skladu RS za sukcesiju, Uradni list, br. 10/93)

173. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 1.

"Radi namirenja potraživanja i ispunjenja obveza Republike Slovenije i fizičkih i pravnih osoba na teritoriju Republike Slovenije u okviru procesa diobe prava, imovine i obveza SFRJ, ovime se osniva Fond Republike Slovenije za sukcesiju sa zadaćom utvrđivanja prava i obveza u procesu sukcesije (u daljnjem tekstu: "Fond")."

Članak 15.

"Fizičke i pravne osobe koje na dan stupanja ovoga zakona na snagu imaju nepodmirena potraživanja ili obveze prema subjektima iz bivše Federacije mogu s Fondom sklopiti ugovor o prijenosu svojih nepodmirenih potraživanja i obveza na Fond, ili mogu podredno ovlastiti Fond za namirenje potraživanja i ispunjenje obveza u njihovo ime i za njihov račun."

6. *Zakon o izmjenama Zakona o fondu Republike Slovenije za sukcesiju (Zakon o skladu RS za sukcesiju, Uradni list, br. 40/97)*

174. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 15.(č)

"Ako je u tijeku građanski ili ovršni postupak protiv osoba koje imaju svoje sjedište ili prebivalište [na teritoriju] Republike Slovenije, a tužitelj ili vjerovnik ima sjedište ili prebivalište [na teritoriju] Republike Slovenije, u jednoj od republika bivše SFRJ ili u trećoj zemlji, a potraživanje je stekao pravnim poslom ili pravomoćnom sudskom odlukom, sud će po službenoj dužnosti prekinuti građanski postupak ili ovrhu.

Sudski postupak pokrenut nakon stupanja ovoga zakona na snagu prekida se na datum dostave zahtjeva tuženiku.

Ovrha pokrenuta nakon stupanja ovoga zakona na snagu prekida se prije donošenja odluke o zahtjevu za ovrhu, na dan kad sud zaprimi mišljenje navedeno u članku 15.(g) ovoga zakona."

Članak 15.(d)

"Sud će donijeti odluku po službenoj dužnosti ... i u slučajevima kada fizička ili pravna osoba nije postupala ili nije imala pravo postupati u skladu s člankom 15., a zahtjev se izravno ili neizravno odnosi na pravne odnose s pravnim osobama iz bivše federacije ili na statusnu odgovornost prema pravnim osobama bivše SFRJ."

Članak 15.(e)

"Postupak koji je prekinut na temelju članka 15.(č) ovoga zakona, sud će po službenoj dužnosti nastaviti nakon stupanja na snagu [novog] zakona"

Članak 15.(g)

"Kako bi utvrdio primjenjuju li se okolnosti iz članaka 15.(č), 15.(d) ..., sud će po službenoj dužnosti pribaviti mišljenje od Fonda, te će na tom mišljenju temeljiti svoju odluku.

..."

7. *Zakon o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju i visokom predstavniku Republike Slovenije za sukcesiju (Zakon o Skladu Republike Slovenije za nasljedstvo in visokem predstavniku Republike Slovenije za nasljedstvo – Uradni list br. 29/06)*

175. Članak 23. glasi:

"(1) Prekidi postupka na sudovima u Republici Sloveniji koji se odnose na devizna sredstva u čvrstoj valuti položena u neku od komercijalnih banaka ili bilo koju njenu filijalu u bilo kojoj državi sljednici bivše SFRJ, a koji su određeni prema Zakonu o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju ... ostaju na snazi. Svi postupci iz prethodne rečenice koji su već nastavljeni vraćaju se u stanje prekida ili obustave.

(2) Postupci iz prethodnoga stavka bit će prekidu ili obustavi sve dok se ne pronađe rješenje pitanja preuzimanja jamstva SFRJ ili NBJ za te pologe na temelju članka 7. Aneksa C Ugovora o pitanjima sukcesije, te će se po ispunjenju tog uvjeta automatski nastaviti.

8. Sudska praksa slovenskoga Ustavnog suda

176. Nakon što je utvrdio da ne može povući svoju štednju iz Ljubljanske banke – Glavne filijale Zagreb, hrvatski štediša g. Vukasinović pokrenuo je postupak pred slovenskim Ustavnim sudom, osporavajući ustavnost članka 22.(b) i 22.(f) Ustavnog zakona iz 1994. godine o dopunama Ustavnog zakona iz 1991.

177. Dana 11. travnja 1996. godine Ustavni sud obustavio je postupak, smatrajući da je pobijani zakon ustavne naravi, pa zbog toga ne potpada u nadležnost suda. Dodao je kako su jedna od značajki društvenoga života u SFRJ bili devizni depoziti za koje je jamčila NBJ. Pitanje koje je pred njega izneseno ticalo se, prema tome, prijelaza na novi ustavni poredak u Sloveniji, što je također bio predmet rasprave o sukcesiji bivše Jugoslavije.

178. Dana 31. kolovoza 1999. godine hrvatski štediša g. Perković podnio je ustavni prijedlog za ocjenu ustavnosti članaka 15.(č) i 15.(d) izmijenjenoga Zakona o fondu Republike Slovenije za sukcesiju. Dana 8. ožujka 2001. godine Ustavni sud je riješio da g. Perković ima aktivnu legitimaciju i njegov je prijedlog proglasio dopuštenim.

179. U ožujku 2000. godine još je jedan hrvatski štediša, gđa Gaković, podnio ustavnu tužbu protiv odluke Pokrajinskoga suda u Ljubljani (*Okrajno sodišče*) o prekidu postupka na temelju članka 15.(č) stavka 3. izmijenjenog Zakona o fondu Republike Slovenije za sukcesiju i odluke Visokoga suda u Ljubljani kojim je taj prekid potvrđen. Dana 30. svibnja 2000. godine Ustavni sud presudio je da gđa Gaković ima aktivnu legitimaciju i njenu ustavnu tužbu proglasio dopuštenom.

180. Dana 20. veljače 2003. godine Ustavni sud ukinuo je odluku o prekidu i predmet vratio Pokrajinskom sudu na ponovni postupak. Smatrao je kako je pravo gđe Gaković na pošteno suđenje povrijeđeno jer je prekid određen isključivo na temelju mišljenja koje je dao Fond Republike Slovenije za sukcesiju, a da se njoj nije pružila prilika dati svoje primjedbe na to mišljenje.

181. Dana 17. ožujka 2005. Ustavni sud presudio je da je Zakon o pretvorbi Fonda Republike Slovenije za sukcesiju i osnivanju Agencije Republike Slovenije za sukcesiju neustavan jer ne predviđa nastavak postupaka koji su prekinuti na temelju članka 15.(č) Zakona o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju.

C. Zakonodavstvo Republike Hrvatske

1. *Zakon o preuzimanju saveznih zakona iz oblasti financija koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuju kao republički zakoni (Narodne novine, br. 71/91)*

182. Članak 1. glasi:

"Preuzimaju se i primjenjuju kao republički zakoni ovi savezni zakoni:

(3) Zakon o bankama i drugim financijskim organizacijama (*Službeni list SFRJ*, br. 10/89, 40/89, 87/89, 18/90 i 72/90),

...

(13) Zakon o deviznom poslovanju (*Službeni list SFRJ*, br. 66/85, 71/86, 3/88, 59/88 i 82/90)."

2. Uredba o pretvaranju deviznih depozita građana kod banaka u javni dug Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 71/91)

183. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 1.

"Ovom uredbom se uređuju uvjeti i način pretvaranja deviznih depozita građana kod banaka koje posluju na teritoriju Republike Hrvatske na dan 27. travnja 1991. godine u javni dug Republike Hrvatske, te uvjeti i način korištenja tih deviznih depozita.

Pod deviznim depozitima građana u smislu ove uredbe razumijevaju se:

(i) devizni depoziti banaka sa sjedištem na teritoriju Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: banke u Hrvatskoj) deponirani kod Narodne banke Jugoslavije po osnovi devizne štednje građana i

(ii) depoziti na deviznoj štednji i deviznim računima građana kod banaka u Hrvatskoj koje su građani na te banke prenijeli u skladu s odredbama članka 15. i članka 16. ove uredbe iz banaka sa sjedištem izvan teritorija Republike Hrvatske."

Članak 2.

"Stanje deviznih depozita banaka u Hrvatskoj deponiranih kod Narodne banke Jugoslavije po osnovi devizne štednje građana, te stanje deviznih depozita prenesenih na banke u Hrvatskoj po odredbama članka 15. i članka 16. ove Uredbe uvećano za pripadajuće kamate za 1991. godine godinu prema valutnoj strukturi u kojoj je izvršeno deponiranje, pretvara se u javni dug Republike Hrvatske u smislu ove Uredbe."

Članak 4.

"Po osnovi javnog duga iz članka 2. ove Uredbe Republika Hrvatska izdaje bankama u Hrvatskoj svoje obveznice u skladu s odredbama ove Uredbe."

Članak 6.

"Obveznice iz članka 4. ove Uredbe amortiziraju se u 20 polugodišnjih rata od kojih prva dospijeva 30. lipnja 1995. godine.

Obveznica je prenosiva, glasi na donosioca i na DEM s tim da se isplaćuje u domaćoj valuti po tečaju na dan isplate.

Obveznica će glasiti na 100, 500 i 1.000 DEM.

Kamatna stopa na obveznice iznosi 5% godišnje i obračunava se i isplaćuje 30. lipnja i 31. prosinca svake godine u domaćoj valuti po tečaju na dan isplate, s time da se kamata obračunava počev od 1. siječnja 1992. godine."

Članak 15.

"Građani koji na dan 27. travnja 1991. godine imaju deviznu štednju odnosno devizna sredstva na deviznom računu kod banaka sa sjedištem izvan teritorija Republike Hrvatske koje posluju na teritoriju Republike Hrvatske, mogu u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove uredbe te svoje depozite prenijeti na jednu od banaka u Hrvatskoj.

... "

Članak 16.

"Banke u Hrvatskoj dužne su prihvatiti prijenos deviznih depozita iz članka 15. ove uredbe, a o izvršenom ustupanju potraživanja obavijestiti banku izvan teritorija Republike Hrvatske prema kojoj su potraživanja primile.

..."

D. Međunarodno pravo

1. *Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o uređenju imovinskopravnih odnosa (Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 15/99); Pogodba med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o ureditvi premoženjskopravnih razmerij (Uradni list, br. 31/99)*

184. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 1.

"Odredbe ovog Ugovora odnose se na razrješavanje imovinskopravnih odnosa koji su nastali prije i nakon uspostave državne neovisnosti ugovornih stranaka.

...

Razrješavanje odnosa u svezi s Nuklearnom elektranom Krško i Ljubljanskom bankom - Glavna filijala Zagreb nije predmet ovog Ugovora, već će se urediti posebnim ugovorima."

185. Ugovor je stupio na snagu 23. veljače 2000. godine.

2. *Ugovor o pitanjima sukcesije potpisan u Beču 29. lipnja 2001. godine*

186. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 4.

"(1) Ovime se utemeljuje Stalni zajednički odbor viših predstavnika svake od država sljednica, kojemu mogu pomagati eksperti.

(2) Glavna je zadaća toga Odbora nadzor nad efektivnom provedbom ovoga Ugovora, te da posluži kao forum za raspravljanje pitanja koja se jave tijekom provedbe Ugovora. Odbor može, po potrebi, usvajati prikladne preporuke vladama država sljednica.

(3) Prvi formalni sastanak Stalnoga zajedničkoga odbora sazvat će se na inicijativu Vlade Republike Makedonije u roku od dva mjeseca od stupanja na snagu ovoga Ugovora. Odbor se može sastajati neformalno, na privremenoj osnovi, u bilo koje vrijeme koje odgovara državama sljednicama nakon potpisivanja ovoga Ugovora.

(4) Odbor donosi vlastita pravila postupka."

Aneks C, članak 2.

"...

(3) Ostale financijske obveze uključuju:

- (a) jamstva SFRJ ili njene Narodne banke Jugoslavije za štedne pologe u čvrstoj valuti u nekoj

komercijalnoj banci ili bilo kojoj njenoj ispostavi u bilo kojoj državi isljednici prije datuma kojim je ova proglasila neovisnost, i

(b) jamstva SFRJ za štedne pologe izvršene prije određenih datuma kod ispostava Poštanske štedionice u bilo kojoj od republika bivše SFRJ."

Aneks C, članak 7.

"Jamstva SFRJ ili njene NBJ za deviznu štednju položenu u nekoj poslovnoj banci ili nekoj od njenih ispostava u bilo kojoj od država sljednica prije datuma njena proglašenja neovisnosti bit će predmetom pregovora bez odgode, time da se pritom posebno uzme u obzir potreba zaštite devizne štednje pojedinaca. Ti će se pregovori održati pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja."

Aneks G, članak 7.

"Sve fizičke i pravne osobe iz svake države sljednice će, na temelju reciprociteta, imati ista prava pristupa sudovima, upravnim sudištima i tijelima te države i drugih država sljednica u svrhe ostvarivanja zaštite njihovih prava."

187. Ugovor je stupio na snagu 2. lipnja 2004.

E. Rezolucija 1410 (2004) Parlamentarne skupštine Vijeća Europe (tekst što ga je usvojio Stalni odbor postupajući u ime Skupštine dana 23. studenoga 2004. – vidi Doc. 10135, izvješće Odbora za pravna pitanja i ljudska prava, izvjestitelj: g. Jurgens)

188. Rezolucija glasi kako slijedi:

"Isplata deviznih depozita uplaćenih u ispostavama Ljubljanske banke izvan područja Republike Slovenije, 1977.-1991.

1. Parlamentarna skupština obaviještena je o pitanju neisplate, od strane Ljubljanske banke (LB) iz Ljubljane, Slovenija, deviznih depozita uplaćivanih u ispostavama LB-a u Zagrebu, Sarajevu i Skopju u razdoblju duljem od deset godina, od 1977. do 1991., prije raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ).

2. Deponenti iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i "bivše jugoslavenske Republike Makedonije", kao država sljednica Jugoslavije, tvrde da je Slovenija dužna isplatiti te depozite jer se sjedište LB-a se nalazilo i još uvijek se nalazi u Sloveniji. Manja i veća potraživanja nekoliko stotina tisuća deponenata ukupno iznose nekoliko stotina milijuna njemačkih maraka, uključujući i veoma visoki postotak akumuliranih kamata.

3. Skupština je mišljenja da nije pošteno da deponenti čekaju rješenje pravnih, ekonomskih i političkih pitanja između država sljednica koje su jamčile za te depozite.

4. Skupština pozdravlja činjenicu da su određene skupine deponenata dobile barem djelomičnu naknadu od svojih vlada: oni koji su svoju štedne uloge uplatili u ispostavama LB-a u Sloveniji ili u "bivšoj jugoslavenskoj Republici Makedoniji", te onima koji su prihvatili ograničenu ponudu hrvatske vlade da štednju pretvore u hrvatski javni dug. Skupština smatra da bi se slična rješenja trebala ponuditi svima čija je štednja izgubljena u raspadu bankovnog sustava u SFRJ.

5. Skupština ne smatra da je njena zadaća svrstati se na ičiju stranu u pravnome sporu između Slovenije i nekih od štediša koji su svoje štedne uloge uplatili u ispostavama Ljubljanske banke smještenim u ostalim bivšim jugoslavenskim republikama, a koji je spor jedna skupina deponenata iz Hrvatske iznijela pred Europski sud za ljudska prava.

6. Skupština stoga smatra da bi odluku o primjeni načela zaštite od izvlaštenja zajamčenog Europskom konvencijom o ljudskim pravima na dotične predmete prvenstveno trebao donijeti Sud, a ne Skupština, i to ako Sud te zahtjeve smatra dopuštenima.

7. Međutim, unatoč odluci Suda o proglašenju dvaju pojedinačnih zahtjeva hrvatskih deponenata dopuštenima, Skupština smatra da bi pitanje naknade za tolike tisuće osoba bilo najbolje riješiti političkim putem, između država sljednica, a ne putem već preopterećenog Suda. Skupština stoga:

(i) poziva zemlje sljednice SFRJ da se bez daljnje odgode pozabave teškim položajem osoba koje su imale deviznu štednju u bankama bivše Jugoslavije, mnoge od kojih su u raspadu bankarskoga sustava SFRJ izgubile pristup svojim skromnim životnim ušteđevinama;

(ii) predlaže četirima zemljama o kojima je riječ da osnuju zajednički fond pod pokroviteljstvom Vijeća Europe kako bi deponentima nadoknadili sredstva njihove izvorne devizne štednje, po mogućnosti uz određenu naknadu za inflaciju, a kako bi pomogle štedišama kojima je više od deset godina uskraćen pristup njihovim životnim ušteđevinama. Fond bi trebale financirati sve četiri vlade o kojima je riječ, u načelu razmjerno deviznim depozitima uplaćenim na području svake od zemalja. Prilikom pregovaranja o aranžmanu točne podjele tereta između zemalja sljednica SFRJ, na odgovarajući je način potrebno voditi računa o sljedećim čimbenicima u mjeri u kojoj se oni mogu pravilno utvrditi:

(a) stvarni devizni transferi na ime štednje položene u ispostavama u drugim republikama u korist ispostave Ljubljanske banke u Ljubljani i korištenje tih sredstava za gospodarski razvoj Slovenije;

(b) je li Ljubljanskoj banci ili nije ponuđena mogućnost da obavlja svoju bankarsku djelatnost u drugim republikama nakon raspada SFRJ, čime bi se LB-u omogućilo naplatiti dugovanja od klijenata na ime odobrenih kredita;

(c) činjenica da su neke države deponentima već dale naknadu i da su potraživanja tih deponenata preuzele te države;

(iii) poziva Europsku uniju da ispita mogućnost davanja doprinosa zajedničkom fondu;

(iv) zadužuje Odbor za gospodarske poslove i razvoj da prouči modalitete osnivanja naprijed navedenoga zajedničkog fonda."

PRAVO

I. PRELIMINARNA PITANJA

A. *Locus standi*

Pravni sljednici g. Kovačića i gđe Golubović

189. Sud primjećuje da su podnositelji zahtjeva g. Ivo Kovačić i gđa Dolores Golubović umrli tijekom postupka, i to 17. srpnja, odnosno, 15. listopada 2004.

190. Rodbina oba podnositelja zahtjeva je tijekom postupka pred Sudom izjavila da žele nastaviti postupak po njihovim zahtjevima (vidi stavak 3. ove presude). Oni su potvrđeni kao njihovi zakoniti nasljednici i prema nacionalnom pravu.

191. U svojoj presudi Vijeće je presudilo da su nasljednici g. Kovačića i gđe Golubović aktivno legitimirani nastaviti postupak umjesto njih (vidi *Deweer v. Belgium*, 27. veljače 1980., §§ 37-38, Serija A br. 35; *Malhous v. the Czech Republic* (dec.), br. 33071/96, ECHR 2000-XII; te *Sobelin and Others v. Russia*, br. 30672/03 et al., §§ 43-45, 3. svibnja 2007.).

192. Utvrđenje Vijeća u tom pogledu nije pobijano i Veliko vijeće ga potvrđuje.

B. Domašaj predmeta

193. Sud primjećuje da su g. Kovačić i g. Mrkonjić tek 13. rujna 2007., u svojim podnescima Velikom vijeću, prvi put uputili prigovor na temelju članka 6. Konvencije tvrdeći da im je povrijeđeno pravo na pristup sudu jer da zbog ustavne naravi Ustavnog zakona iz 1994. slovenski Ustavni sud nije mogao ispitivati njegove odredbe. Sud primjećuje i da je na raspravi pred Velikim Vijećem zastupnik gđe Golubović uputio i prigovor na temelju članka 13. Konvencije.

194. Sud ponavlja da se "predmet" prosljeđen Velikom vijeću tiče zahtjeva koji je prethodno proglašen dopuštenim (vidi *K. and T. v. Finland* [GC], br. 25702/94, §§ 140-141, ECHR 2001-VII, i *D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], br. 57325/00, § 109, 13. studenoga 2007.).

195. Sud opaža da je u svojoj odluci od 1. travnja 2004. Vijeće proglasilo dopuštenima prigovore podnositelja zahtjeva na temelju članka 1. Protokola br. 1 i prigovor g. Kovačića na temelju članka 14. Konvencije. Prema tome, prigovori podneseni na temelju članaka 6. i 13. Konvencije izvan su domašaja predmeta pred Velikim vijećem.

C. Poštivanje pravila šestomjesečnog roka

196. Zahtjevi su proglašeni dopuštenima 1. travnja 2004., a pitanje poštivanja pravila šestomjesečnog roka spojeno je s osnovanošću. S obzirom na svoj zaključak iznesen u nastavku, Sud smatra da to pitanje može ostaviti otvorenim (vidi stavke 264. do 269. ove presude).

D. Je li nasljednik gđe Golubović stranka u postupku pred Velikim vijećem

197. Posebno se pitanje postavlja glede položaja nasljednika gđe Golubović u postupku pred Velikim vijećem. Pravni sljednici g. Kovačića i g. Mrkonjić podnijeli su zajednički zahtjev za prosljeđivanje svog predmeta Velikom vijeću, a Sud je taj zahtjev zaprimio 5. veljače 2007., to jest u roku od tri mjeseca od dostave presude Vijeća 6. studenoga 2006. Nasuprot tome, odvojeni zahtjev što ga je podnio nasljednik gđe Golubović, iako nosi poštanski žig s datumom 5. veljače 2007. (što je unutar naprijed navedenog roka), na Sudu je zaprimljen izvan roka, dana 22. veljače 2007. Postavlja se pitanje je li nasljednik gđe Golubović ipak stranka u postupku pred Velikim vijećem.

198. Mjerodavni dio članka 43. Konvencije predviđa:

"1. U razdoblju od tri mjeseca nakon dana donošenja presude vijeća, svaka stranka spora može, u iznimnim slučajevima, zahtijevati prosljeđivanje predmeta Velikom vijeću.

..."

199. Prema utvrđenoj sudskoj praksi suda, "predmet" prosljeđen Velikome vijeću nužno obuhvaća sve vidove zahtjeva što ga je Vijeće prethodno ispitalo u svojoj presudi, pa nema osnove za samo djelomično podnošenje slučaja (vidi *K. and T. v. Finland* [GC], naprijed citirano, §§ 140-41, i *Perna v. Italy* [GC], br. 48898/99, §§ 23-24, ECHR 2003-V). "Predmet" prosljeđen Velikome vijeću podrazumijeva zahtjev u onom obliku u kojem je bio proglašen dopuštenim (vidi *Azinas v. Cyprus* [GC], br. 56679/00, stavak 32., ECHR 2004-III), sa strankama u postupku pred dotičnim vijećem, uključujući njihov status na datum kad je zahtjev proglašen dopuštenim. U predmetu *Cumpănă and Mazăre v. Romania* ([GC] (br. 33348/96, §§ 66 i 68, ECHR 2004-XI), Sud je prihvatio zajednički zahtjev za prosljeđivanje predmeta Velikome vijeću koji je potpisao samo jedan od podnositelja zahtjeva kojemu se naknadno izričito pridružio i drugi podnositelj zahtjeva.

200. Sud smatra da domašaj predmeta koji se trenutačno nalazi pred Velikim vijećem nije ograničen na zahtjeve što su ih podnijeli g. Kovačić i g. Mrkonjić, već uključuje i zahtjev gđe Golubović, unatoč kašnjenju zahtjeva njezinoga nasljednika za prosljeđivanje predmeta Velikome vijeću.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1, ZASEBNO I U VEZI S ČLANKOM 14. KONVENCIJE

201. Podnositelji zahtjeva prigovorili su zbog povrede članka 1. Protokola br. 1 da im je slovensko pravo onemogućilo da podignu devize položene kod "Ljubljanske banke – Glavne filijale Zagreb" prije raspada SFRJ.

Članak 1. Protokola br. 1 predviđa:

"Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

202. G. Kovačić, uz to je tvrdio i kako je bio žrtva diskriminacije u odnosu na uživanje svojih vlasničkih prava, protivno članku 14. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost."

A. Presuda Vijeća

203. U svojoj presudi od 6. studenoga 2006., Vijeće je primijetilo da su mu nakon odluke o dopuštenosti dostavljene nove činjenične informacije iz kojih je bilo očito da su g. Kovačiću i g. Mrkonjiću u cijelosti isplaćeni njihovi devizni depoziti. Prema tome, Vijeće je smatralo da je u odnosu na ta dva podnositelja zahtjeva stvar riješena (članak 37. stavak 1.(b)).

204. Kad je riječ o trećoj podnositeljici zahtjeva, gđi Golubović, Vijeće je smatralo da se u predmetima u kojima država sljednica dovodi u pitanje odgovornost za dug države prednice od vjerovnika može razumno očekivati da zadovoljštinu traži pred sudovima na kojima su ostali vjerovnici imali uspjeha. Iz razloga koji su ostali nerazjašnjeni, gđa Golubović nije poduzela nikakve radnje u Hrvatskoj, iako bi vjerojatno imala uspjeha da je to učinila. U svakom slučaju, tada je još uvijek imala mogućnost pokrenuti postupak u Hrvatskoj. S obzirom na takvu situaciju, Vijeće je smatralo da više nije opravdano nastaviti ispitivati njezin zahtjev (članak 37. stavak 1.(c)).

205. Zahtjevi su stoga izbrisani s popisa predmeta.

B. Tvrdnje pred Sudom

(a) Podnositelji zahtjeva

206. Dana 19. rujna 2005. punomoćnik nasljednika g. Kovačića i g. Mrkonjića je pred Vijećem, u odgovoru na upit Suda, potvrdio informacije što ih je dostavila tužena država da je 20. srpnja 2005. dvama podnositeljima zahtjeva u cijelosti isplaćena njihova štednja. Ustvrdio je da se to dogodilo kao posljedica ovršnog postupka; ne bi se moglo tvrditi da je Ljubljanska banka ili Nova ljubljanska banka dobrovoljno postupila u skladu s presudama donesenim u korist podnositelja zahtjeva. Ovrha tih presuda izvršena je na imovini Ljubljanske banke koja se nalazila na području Republike Hrvatske.

207. Uz to je ustvrdio da Sud ne bi trebao uzeti u obzir činjenice na koje se poziva tužena država, a koje su se dogodile nakon 9. listopada 2003., kad se održala rasprava pred Vijećem.

208. U svakom slučaju, činjenica da je tužena država, a preko nje i Nova ljubljanska banka, znala za ovršni postupak na imovini Ljubljanske banke i isplatu depozita u Hrvatskoj potvrdila je da je Nova ljubljanska banka osnovana Ustavnim zakonom iz 1994. kako bi se na diskriminirajući način omogućilo izbjegavanje ispunjavanja obveza prema hrvatskim štedišama. Zapravo, dokazano je da su Nova ljubljanska banka i Ljubljanska banka ista pravna osoba, koja posluje pod novim imenom.

209. U svojim podnescima Velikom vijeću, pravni sljednici g. Kovačića i g. Mrkonjić pozvali su Sud da preispita predmet u svim njegovim vidovima. Pozivajući se na presudu u predmetu *Broniowski v. Poland* (br. 31443/96 [GC], §§ 189-190, ECHR 2004-V), tvrdili su da je tu riječ o masovnom kršenju ljudskih prava budući da je samo u Hrvatskoj pogodoeno barem 130.000 štediša i njihovih obitelji. Ustvrdili su da su se povrede članka 1. Protokola br. 1 i članka 14. Konvencije dogodile 1994. kad je Slovenija donijela izmjene i dopune Ustavnog zakona iz 1991., što je proizvelo trajnu situaciju koja traje već više od trinaest godina. To znači da se poštovao šestomjesečni rok predviđen člankom 35. Konvencije.

210. Osobito su tvrdili da im je odlukom o dopuštenosti priznat status "žrtve" i da povrat njihove štednje, ostvaren tek puno kasnije zahvaljujući dugogodišnjem ovršnom postupku nije promijenio činjenicu da su bili i da su još uvijek žrtve ponašanja tužene države. Osim toga, tužena država nikada nije priznala povredu njihovih prava iz Konvencije.

211. Izjavili su da je mjerama što ih je tužena država poduzela 1994. imovina Ljubljanske banke zapravo nacionalizirana, čime su podnositelji zahtjeva ostali bez svoje štednje; Ljubljanska banka zadržala je obveze, a Nova ljubljanska banka dobila je imovinu. To je *de facto* predstavljalo izvlaštenje njihove štednje prema članku 1. Protokola br. 1.

212. Nadalje su ustvrdili da njihova potraživanja nisu sukcesijsko pitanje na temelju Aneksa C Ugovora o pitanjima sukcesije, jer njihova štednja nije bila uključena u javni dug tužene države. A nije niti aktivirano jamstvo SFRJ za tu štednju, jer u odnosu na banku nikada nije proglašen stečaj. Smatrali su da je sustav redeponiranja SFRJ bio irelevantan za pitanje odgovornosti za štednju budući da privatna potraživanja štediša nisu prenesena na državu.

213. Prema mišljenju pravnih sljednika g. Kovačića i prema mišljenju g. Mrkonjića, Ljubljanska banka odgovarala je za dugove svoje zagrebačke podružnice jednostavno zbog toga što je tako propisivao zakon. Dana 19. prosinca 1989. Ljubljanska banka utvrdila je pravni identitet svoje zagrebačke ispostave kao glavne filijale, bez vlastite imovine, a time i bez obveza. To potvrđuje letak koji je u relevantno vrijeme Glavna filijala Zagreb distribuirala u Hrvatskoj.

214. Pravni sljednici g. Kovačića i g. Mrkonjić izjavili su da je Ustavni zakon iz 1994., protivno onome što su oni nazvali "načelom pravne civiliziranosti", isključio svaku mogućnost da Nova ljubljanska banka bude sudužnik stare Ljubljanske banke razmjerno prenesenoj imovini. Budući da je članak 433. slovenskog Zakona o obveznim odnosima iz 2001. predviđao upravo suprotno, pobijani Ustavni zakon iz 1994. kosio se s mjerodavnim pravnim načelima u tuženoj državi.

215. Nasljednik gđe Golubović, njezin nećak g. Steinfl, izjavio je pred Velikim vijećem da je Slovenija podnositeljima zahtjeva uskratila i njihove depozite i sudsku zaštitu. Osim toga, Slovenija je iskoristila svoju financijsku nadmoć na njima u trajnom kršenju ljudskih prava neslovenskih deponenata.

216. G. Steinfl smatrao je da se presuda Vijeća kojom je zahtjev gđe Golubović izbrisan s popisa predmeta na temelju članka 37. stavka 1.(c) Konvencije zbog toga što ona nije poduzela nikakve radnje u Hrvatskoj temelji na pogrešnom shvaćanju.

217. U svojoj presudi, Vijeće je izrazilo mišljenje da bi gđa Golubović "vjerojatno uspjela sa svojom tužbom" da ju je podnijela u Hrvatskoj. Međutim, g. Steinfl rekao je da je razlog zbog kojeg ona nije poduzela nikakve radnje ni u Sloveniji niti u Hrvatskoj taj što nije mogla pokrenuti postupak u Sloveniji, što se presude hrvatskih sudova nisu priznavale u Sloveniji

kad je riječ o pitanjima koja su se ticala Ljubljanske banke, što je tisuće deponenata pokrenulo pravne istrage i postupke pred hrvatskim sudovima puno godina prije nego što je ona naslijedila štednju, što hrvatski sudovi nisu uspijevali osigurati djelotvornu zaštitu niti jednome deponentu, te što u svakom slučaju nije imala novaca da plati odvjetnike ili skupe sudske troškove i imovinske istrage u zemljama gdje je Ljubljanska banka poslovala.

218. Kad je riječ o iscrpljenju domaćih pravnih sredstava, g. Steinfl tvrdio je, pozivajući se na presudu u predmetu *Akdivar and Others v. Turkey* (16. rujna 1996., *Reports* 1996-IV), da bi Sud realno trebao uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava, već i opći i politički kontekst u kojima su se oni primjenjivali te osobne prilike podnositeljice zahtjeva.

219. Iako je imala 76 godina i unatoč lošem zdravlju, gđa Golubović bila je svjesna političke i pravosudne situacije u regiji. Međutim, bilo joj je nemoguće znati da će se takva pravosudna situacija nastaviti do 2005. godine kada su prvi i jedini put od Ljubljanske banke naplaćena sredstva, i to u iznosu od 550.000 USD. S obzirom na ukupnu procijenjenu vrijednost štednje od 170.000.000 USD, vjerojatnost ovrhe na imovini bila je 0,32%, drugim riječima, mala. Osim toga, Ljubljanska banka je namjerno rasprodala nekretnine u Hrvatskoj. Nakon toga, jedna manja nekretnina koja je ostala u vlasništvu Glavne filijale Zagreb opterećena je na temelju naloga donesenih u sudskom postupku što su ga štediše pokrenuli nekoliko godina prije toga.

220. G. Steinfl izjavio je da je tužena država povrijedila članak 1. Protokola br. 1, uzetog zasebno i zajedno s člankom 14. Konvencije.

221. U odgovoru na upit Suda postavljen na raspravi, punomoćnik g. Steinfla potvrdio je da je nakon donošenja presude Vijeća g. Steinfl pokrenuo postupak u Hrvatskoj kako bi ostvario povrat uštedevine svoje pokojne tete. Dodao je i da gđa Golubović nije pretvorila svoju štednju u hrvatski javni dug jer ju je naslijedila tek 1998.

(b) Tužena država

222. U svojim podnescima Vijeću, tužena država izjavila je da u bankarskom sustavu SFRJ, koji je bio ustrojen na teritorijalnoj osnovi, Ljubljanska banka – matična banka niti u jednom relevantnom trenutku nije bila odgovorna za dugovanja Ljubljanske banke – Osnovne banke Zagreb. Situacija je zapravo bila obrnuta – Ljubljanska banka – Osnovna banka Zagreb i ostale "osnovne banke" bile su odgovorne za Ljubljansku banku – matičnu banku. Naknadno, budući da pretvorba Ljubljanske banke – Osnovne banke Zagreb u Glavnu filijalu Zagreb u okviru Markovićevih reformi 1989. i 1990. godine nikada nije dovršena zbog raspada SFRJ, Glavna filijala Zagreb nikada nije postala ovisna o Ljubljanskoj banci i odgovornost za njene depozite nikada nije prenesena na Ljubljansku banku.

223. Tužena država tvrdila je da je na temelju članka 19. stavka 3. Ustavnog zakona iz 1991. i njegovih provedbenih propisa (vidi stavke 53., 56., 170. i 172. ove presude), Slovenija preuzela odgovornost za pravični udio u jamstvu bivše SFRJ za devizne depozite, prema načelu teritorijalnosti, bez obzira na državljanstvo deponenta ili mjesto sjedišta banke u kojoj je depozit uplaćen.

224. Osim toga, kroz zajmove odobrene na temelju deviznih depozita kod Glavne filijale Zagreb, prije raspada SFRJ, na hrvatskome su teritoriju izvršena ulaganja od kojih Hrvatska i danas uživa koristi. Uz to, nakon raspada SFRJ Glavna filijala Zagreb nije mogla generirati sredstva potrebna za servisiranje svoga duga prema deviznim deponentima, upravo zbog niza radnji što ih je država umješač poduzela u izvršavanju svoje nadležnosti nad bankama i imovinom koja se nalazila na teritoriju Republike Hrvatske.

225. Tužena država smatrala je da su rezolucija Parlamentarne skupštine Vijeća Europe "Isplata deviznih depozita uplaćenih u ispostavama Ljubljanske banke izvan područja

Republike Slovenije", koja je tada bila u fazi izrade nacrt, a donesena je 23. studenoga 2004., te Obrazloženje što ga je izradio Izvjestitelj g. Jurgens potvrdili da na razdiobu jamstva SFRJ treba primijeniti teritorijalno načelo. U Obrazloženju je također utvrđeno da se obveze u bankarskom sustavu SFRJ ne mogu pretvoriti u građanskopravne obveze u novim sustavima. Uz to, prema navodima tužene države, Slovenija je, za razliku od Hrvatske, bila spremna prihvatiti osnivanje zajedničkoga fonda koji bi se financirao doprinosima svih država sljednica radi servisiranja neisplaćenog deviznog duga deponentima, kao što je preporučila Parlamentarna skupština.

226. Podnositelji zahtjeva, osim toga, nisu dokazali da raspolažu čvrstim argumentima protiv Ljubljanske banke: njihova potraživanja ne predstavljaju "vlasništvo" u smislu članka 1. Protokola br. 1, a ne može se tvrditi ni da su podnositelji zahtjeva imali ikakvo legitimno očekivanje. Ako Sud unatoč tome utvrdi da je Slovenija Ustavnim zakonom iz 1994. podnositeljima zahtjeva ograničila pristup njihovim depozitima, to je ograničenje bilo razmjerno legitimnom cilju kojemu se težilo, a to je sprječavanje sistemske krize.

227. U svakom slučaju, navode podnositelja zahtjeva i države umješača da su Ustavnim zakonom iz 1994. devizni depoziti podnositelja zahtjeva *de facto* izvlašteni jer ih je taj zakon učinio nenaplativima treba odbiti zbog nepoštivanja šestomjesečnoga roka.

228. Slovenija nije povrijedila niti članak 14. uzet zajedno s člankom 1. Protokola br. 1. Svako različito postupanje prema stranim i domaćim depozitima koje je moguće postojalo nije se temeljilo na državljanstvu niti na bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 14.

229. U svojim podnescima Velikom vijeću, tužena država iznijela je mišljenje da su podnositelji zahtjeva, budući da su bili hrvatski državljani, svoje devizne depozite mogli prenijeti u neku od hrvatskih banaka i na taj ih način pretvoriti u hrvatski javni dug, međutim, oni su odlučili to ne učiniti. Imali su mogućnost i ostvarivati svoja potraživanja protiv Glavne filijale Zagreb pred hrvatskim sudovima. Zapravo, potraživanja g. Kovačića i g. Mrkonjića namirena su prisilnom prodajom nekretnine koja se nalazila u Hrvatskoj. Gđa Golubović nije pokrenula nikakav postupak ni u Hrvatskoj niti u Sloveniji; njezin je nasljednik tek nakon donošenje presude Vijeća podignuo tužbu protiv Glavne filijale Zagreb tražeći isplatu neisplaćenih depozita i kamata na dan 28. listopada 2005. Prema tvrdnjama tužene države, nepokretna i pokretna imovina Glavne filijale Zagreb koja je ostala u Hrvatskoj bila je više nego dovoljna za namirenje i njezinih potraživanja (vidi stavak 91. ove presude).

230. Tužena država izjavila je da je ključno pitanje pred Sudom treba li se od Slovenije zahtijevati da upotrijebi svoj javni dug kako bi isplatila depozite uplaćene u Hrvatskoj. Za takvu odgovornost nema pravne osnove, ni prema slovenskome pravu (vidi stavke 53. i 170. ove presude), ni prema uobičajenim međunarodnopravnim pravilima o sukcesiji država, a niti prema Ugovoru o pitanjima sukcesije.

231. Dalje su ustvrdili da je prema javnom međunarodnom pravu dobro poznato da nema automatske univerzalne sukcesije financijskih obveza države koja se raspala. Jamstvo SFRJ nije stvorilo ovršivu obvezu za bilo koju od država sljednica. Osnovno pravilo u pogledu podjele imovine i dugova u situacijama sukcesije bilo je da države sljednice trebaju dogovorno riješiti sva otvorena pitanja. Područje državne sukcesije glede javnoga duga posebno je nedorečeno; očito nema dokaza o postojanju niti jedne uobičajene međunarodnopravne norme koja bi državama sljednicama nametnula solidarnu odgovornost za financijske obveze države prednice.

232. Odgovornost za isplatu deviznih depozita bila je najveća kategorija u domaćem dugu SFRJ; NBJ je *de facto* bila u stečaju. Ne iznenađuje da je razdioba toga duga među državama sljednicama bila jedno od glavnih neriješenih pitanja sukcesije. Slovenija je bila spremna preuzeti pravični udio u jamstvu SFRJ za devizne depozite. Budući da nije bilo ugovora o sukcesiji, Slovenija, kao i ostale države sljednice, nije imala izbora do li jednostrano odrediti taj udio.

233. Kad je riječ o navodima podnositelja zahtjeva i države umješača da se jamstvo SFRJ aktivira tek kad banka ode u stečaj, tužena država ustvrdila je da je mjerodavno zakonodavstvo SFRJ propisivalo da se jamstvo aktivira ako banka ode u stečaj ili postane insolventna. Glavna filijala Zagreb je, kako je Narodna banka Hrvatske izričito potvrdila, bila insolventna.

234. Bilo je jasno da su prema članku 2. stavku 3.(a) i članku 7. Aneksa C Ugovora o pitanjima sukcesije, koji je stupio na snagu 2004. godine, obveze za devizne depozite trebale biti predmet pregovora pod pokroviteljstvom BMP-a, što je Hrvatska odbila. Hrvatska je zapravo stalno pokušavala čitav teret servisiranja deviznih depozita kod Glavne filijale Zagreb prenijeti na slovenske subjekte, a u konačnici i na samu Sloveniju, tražeći da se takva obveza nametne jednostrano i izvan konteksta procesa sukcesije. Hrvatska je, uz to, neprestano odbijala to pitanje rješavati na međudržavnoj razini.

235. Iz tih razloga, a u svjetlu specifičnih okolnosti podnositelja zahtjeva, tužena država pozvala je Sud da zahtjeve izbriše sa svog popisa predmeta na temelju članka 37. Konvencije. Tvrdili su da Sud nije pozvan donijeti odluku o apstraktnom problemu koji se odnosi na sukladnost slovenskih mjera sanacije banaka i obustavu građanskog postupka s Konvencijom.

236. Podredno, zahtjevi bi se trebali proglasiti nedopuštenima. Tužena država stavila je prigovor *ratione personae* s odredbama Konvencije jer akti i propusti pravne osobe prema privatnom pravu obično ne uključuju odgovornost države na temelju Konvencije; Ljubljanska banka bila je dioničko društvo koje nije obavljalo nikakve države poslove. Iz tog razloga, podnositelji zahtjeva nisu bili "žrtve" navodnih povreda.

237. Uz to, pozivajući se na predmet *Banković and Others v. Belgium and 16 Other Contracting States* ((dec.) [GC] br. 52207/99, ECHR 2001-XII), tužena država stavila je prigovor *ratione loci* s odredbama Konvencije jer je bilo nesporno da su depoziti podnositelja zahtjeva uplaćeni na hrvatskom teritoriju koji nije bio "pod jurisdikcijom" tužene države.

238. Osim toga, tužena država ustvrdila je da su potraživanja podnositelja zahtjeva očigledno neutemeljena jer podnositelji zahtjeva nisu mogli tvrditi da su izravno pogođeni ni slovenskim mjerama sanacije banaka, a niti zakonima o fondu za sukcesiju iz 1997. i 2006. Kao što je već navedeno, Slovenija nije bila odgovorna za depozite podnositelja zahtjeva. U svakom slučaju, podnositelji zahtjeva nisu poštivali šestomjesečni rok utvrđen člankom 35. Konvencije jer zakon kojim se osoba lišava svoje imovine nije doveo do stvaranja trajne situacije.

239. Kad je riječ o navodima podnositelja zahtjeva da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1, tužena država ponovila je svoje tvrdnje pred Vijećem da podnositelji zahtjeva nisu imali potraživanja prema Ljubljanskoj banci. Nije bilo miješanja u njihova prava budući da mjere sanacije iz 1994. godine nisu imale nikakav učinak na njihova potraživanja i nisu se mogle izjednačiti ni s lišenjem "vlasništva", a niti s kontrolom korištenja njihovih depozita. Osim toga, podnositelji zahtjeva i dalje su vlasnici svojih deviznih depozita na koje teku redovne kamate.

240. U svakom slučaju, cilj mjera sanacije predviđenih Ustavnim zakonom iz 1994. bio je spriječiti ozbiljnu prijetnju slovenskom gospodarskom i financijskom sustavu, što je bilo u "javnom i općem interesu". Mjere sanacije moraju se ocijeniti u kontekstu izvanrednih okolnosti koje su uslijedile nakon raspada SFRJ. Slom jedne od vodećih slovenskih banaka početkom 1990-ih, Ljubljanske banke, koju je ugrozio NFA, doveo bi do systemske krize i time ozbiljno ugrozio slovenski financijski sustav i domaće gospodarstvo (vidi stavak 226. ove presude). Bilo je potrebno da Slovenija donese mjere sanacije kako bi izbjegla slom svojih vodećih banaka. Postojanje takvog rizika od systemske krize nakon sloma velike banke priznao je Bazelski odbor za nadzor banaka kao i Europska komisija. Postojala je utvrđena sudska praksa prema kojoj države uživaju široku slobodu procjene u donošenju propisa za provedbu gospodarskih i socijalnih politika u kontekstu promjena sustava. Osim toga, mjere

sanacije iz 1994. nisu sprječavale podnositelje zahtjeva da pretvore svoju štednju u hrvatski javni dug, a niti da nastave utjerivati svoja potraživanja. I na kraju, činjenica da se vlasnik svjesno izložio rizicima zbog kojih je njegova imovina postala podložna miješanju i da nije poduzeo odgovarajuće mjere radi zaštite svoje imovine materijalni su čimbenici u ocjeni razmjernosti navodnog miješanja u njegova vlasnička prava.

241. Jednako tako, zakoni o Fondu za sukcesiju iz 1997. i 2006. nisu bili u suprotnosti s člankom 1. Protokola br. 1 budući da podnositelje zahtjeva nisu lišili njihovih depozita; a niti se privremena obustava ovrhe njihovih potraživanja može izjednačiti s lišenjem njihovih depozita. Postojao je razuman odnos razmjernosti između privremene obustave ovrhe potraživanja na ime stare devizne štednje i legitimnih ciljeva koji su se željeli postići tom mjerom; obustava se smatrala potrebnom radi dosljednog i koherentnog međudržavnog rješavanja pitanja sukcesije. Stoga se ne može reći da nije postignuta pravična ravnoteža.

242. Na kraju, tužena država istaknula je da članak 14. Konvencije nije primjenjiv jer podnositelji zahtjeva ne izvode nikakva vlasnička prava iz jamstva SFRJ. U svakom slučaju, opseg jamstva Slovenije utvrđen je u skladu s načelom teritorijalnosti koje je potpuno opravdano. To je u skladu i s pravnom stečevinom EZ-a, a podudara se i sa sustavima zaštite depozita koji su na snazi u nekoliko država članica Vijeća Europe. Nadalje, vlasnici deviznih depozita uplaćenih u Sloveniji i vlasnici depozita uplaćenih izvan Slovenije nisu u sličnoj situaciji. Uz to, privremena obustava ovrhe potraživanja na temelju stare devizne štednje pogodila je sve takve vjerovnike, bez obzira na državljanstvo.

(c) Država umješac

243. U svojim podnescima Vijeću, Vlada Republike Hrvatske navela je da zakonodavne mjere što su ih 1994. poduzele slovenske vlasti predstavljaju miješanje u pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje njihovoga "vlasništva", zajamčeno člankom 1. Protokola br. 1. Budući da su potraživanja podnositelja zahtjeva prema Ljubljanskoj banci, na temelju ugovora o štednji, bila valjana, konkretna i određena, ona su predstavljala "vlasništvo" ili su barem stvorila "legitimno očekivanje" njihovoga ostvarenja. U tim je predmetima bila riječ o *de facto* izvlaštenju "vlasništva" podnositelja zahtjeva. Država umješac ustvrdila je da treba primijeniti pravilo sadržano u drugoj rečenici prvoga stavka članka 1. Protokola br. 1.

244. Država umješac ustvrdila je da, prije donošenja Ustavnoga zakona iz 1994., devizni depoziti podnositelja zahtjeva u Ljubljanskoj banci nisu bili dio slovenskoga javnog duga jer nisu bili uplaćeni na slovenskom teritoriju. Oni su, prema tome, i dalje bili aktivni dug banke prema podnositeljima zahtjeva. Banka nije bila insolventna i nastavila je poslovati. Ustavnim zakonom iz 1994., Slovenija je nacionalizirala svu imovinu Ljubljanske banke, pa iako nije odbila potraživanja podnositelja zahtjeva, ona ih je u stvarnosti učinila neovršivima. To je predstavljalo *de facto* izvlaštenje. Budući da zakon iz 1994. nije samo služio za zaštitu slovenskoga financijskog i gospodarskog sustava od spekulativnih potraživanja na temelju NFA-a, već i za zaštitu banke koju kontrolira država od svih potraživanja stranih vjerovnika, osobito pojedinačnih štediša, takav se cilj ne može smatrati legitimnim. U svakom slučaju, mjere su bile nerazmjerne jer je podnositeljima zahtjeva pojedinačno nametnut prekomjeran teret.

245. Kad je riječ o navodnoj povredi članka 14. uzetog zajedno s člankom 1. Protokola br. 1, među strankama nije bilo sporno da je postojala razlika u postupanju prema štedišama u glavnim filijalama Ljubljanske banke i štedišama Ljubljanske banke u Sloveniji, kako u pogledu preuzimanja duga banke, tako i u pogledu njenoga restrukturiranja.

246. Stupanjem na snagu Ugovora o pitanjima sukcesije za podnositelje zahtjeva ništa se nije promijenilo. Njihova štednja i dalje se nije mogla podići, a prema tom ugovoru nisu stekli nikakva ovršiva prava. Privatnopravni odnos između banke i njenih štediša nije bio predmet nikakvog sukcesijskog dogovora.

247. U odgovoru na tvrdnje tužene države pred Vijećem glede Nacrta rezolucije Parlamentarne skupštine Vijeća Europe "Isplata deviznih depozita uplaćenih u ispostavama Ljubljanske banke izvan područja Republike Slovenije", država umješac izjavila je da Parlamentarna skupština nije smatrala da je njena zadaća svrstati se na bilo čiju stranu u pravnome sporu između Slovenije i štediša. Mišljenja što ih je izrazio izvjestitelj g. Jurgens mogu poslužiti samo kao podloga za donošenje Rezolucije koja bi mogla pridonijeti političkom rješenju problema.

248. U odgovoru na upit Suda o tome može li država umješac potvrditi točnost informacija da su g. Kovačić i g. Mrkonjić pokrenuli ovršni postupak, država umješac navela je da je informacija koju je dostavila tužena država dijelom točna. Postupak je u to vrijeme još bio u tijeku. Država umješac je dalje ustvrdila da se ovršni postupak može promatrati samo u kontekstu statusa žrtve dvoje od troje podnositelja zahtjeva. Međutim, pozivajući se na predmete *Eckle v. Germany* (15. srpnja 1982., Serija A br. 51), *Jensen v. Denmark* ((dec.), br. 48470/99, ECHR 2001-X) i *Kljajić v. Croatia* (br. 22681/02, 17. ožujka 2005.), država umješac istaknula je da su podnositelji zahtjeva još uvijek žrtve navodnih povreda jer se, kao prvo, ovršni postupak nije vodio u tuženoj državi; kao drugo, podnositelji zahtjeva neće dobiti nikakvu zadovoljštinu u vezi s navodnim povredama; i, kao treće, vlasti tužene države neće ni izrijeckom ni u biti priznati povredu Konvencije u odnosu na podnositelje zahtjeva. Potom je 19. rujna 2005., u odgovoru na upit Suda, država umješac potvrdila informaciju dostavljenu od strane tužene države da je dvojici podnositelja zahtjeva 20. srpnja 2005. u cijelosti isplaćena njihova štednja.

249. U svojim podnescima Velikom vijeću, država umješac navela je da se pitanje koje se javilo nakon odluke o dopuštenosti isključivo tiče činjenice da je dvoje od troje podnositelja zahtjeva uspješno naplatilo svoja potraživanja u ovršnom postupku u Hrvatskoj. Vijeće je to uzelo u obzir u svojoj presudi. Međutim, činjenica da su oni uspjeli u ovršnom postupku u Hrvatskoj ne utječe na njihov status žrtava povrede Konvencije.

250. Pozivajući se na naprijed citiranu presudu u predmetu *Broniowski v. Poland*, država umješac ustvrdila je da ovaj predmet nedvojbeno predstavlja pitanje od velike važnosti koje prelazi granice položaja troje podnositelja zahtjeva. On se tiče ne samo hrvatskih štediša, već i ostalih neslovenskih štediša iz bivše SFRJ. Osim toga, odgođeno je postupanje u još puno drugih predmeta iste naravi protiv Slovenije koji su u postupku pred Sudom.

251. U tom kontekstu, država umješac potvrdila je da su hrvatskim štedišama u Hrvatskoj bila i još su uvijek na raspolaganju pravna sredstva protiv Glavne filijale Zagreb. Međutim, državi umješacu nije poznato postoje li u Hrvatskoj kakve nekretnine u vlasništvu Ljubljanske banke koje bi većem broju štediša omogućile da naplate svoja potraživanja na isti način kao što su to učinila dvojica podnositelja zahtjeva (vidi stavak 94. ove presude). Ključno je pitanje imaju li ili nemaju štediše mogućnost naplatiti svoja potraživanja u Sloveniji, a ne u Hrvatskoj.

252. Država umješac dalje je ustvrdila da devizna potraživanja podnositelja zahtjeva ne mogu biti dio sukcesije iz jednostavnog razloga što nikada nije aktivirano jamstvo SFRJ za tu štednju i što banka nikad nije proglašena insolventnom ili u stečaju. Ona stoga nisu bila dio pregovora u okviru Aneksa C Ugovora o pitanjima sukcesije.

253. Država umješac ponovila je da potraživanja podnositelja zahtjeva predstavljaju "vlasništvo" ili barem "legitimno očekivanje", zaštićeno člankom 1. Protokola br. 1. Osim toga, navodi tužene države da su mjere sanacije iz 1994. bile potrebne jer je Ljubljanska banka akumulirala značajan negativni kapital prije raspada SFRJ i jer ju je trebalo sanirati u suprotnosti su s promotivnim lecima koje je distribuirala u Hrvatskoj krajem 1990.

254. I konačno, teritorijalno načelo na koje se tužena država poziva zapravo je prikrivena diskriminacija na temelju državljanstva protivna članku 14. Konvencije budući da su samo

neslovenski štediša ulagali svoje novce izvan Slovenije. Oni nisu bili obuhvaćeni njezinim javnim dugom, pa su morali ponijeti glavni teret.

C. Ocjena Suda

1. Uvodna napomena

255. Podnositelji zahtjeva, tužena država i država umješak zapravo su od Suda zatražili da se upusti u rješavanje određenog broja pitanja koja se tiču okolnosti raspada SFRJ i njenoga bankarskog sustava, te na prilike u državama sljednicama i preraspodjelu obveza za staru deviznu štednju među državama sljednicama SFRJ.

256. Sud na početku primjećuje da je primio zahtjeve protiv svih država sljednica SFRJ koje su stranke Konvencije od podnositelja pogođenih tim pitanjima. U tijeku su postupci pokrenuti na temelju nekoliko tisuća takvih zahtjeva. Iako takva pitanja potpadaju u nadležnost Suda na način kako to određuje članak 32. Konvencije, Sud se može samo složiti s mišljenjem Parlamentarne skupštine iznesenim u Rezoluciji 1410 (2004) da se pitanje naknade tolikim tisućama pojedinaca mora riješiti dogovorno između država sljednica. U tom pogledu, Sud primjećuje da je između država sljednica već održano nekoliko krugova pregovora, na različitim razinama, s ciljem postizanja dogovora o rješavanju pitanja koja su ostala neriješena (vidi stavke 95. do 111. ove presude). Sud poziva dotične države da hitno nastave s tim pregovorima, s ciljem što skorijeg dolaženja do rješenja problema.

2. Odluka Suda

257. Nakon što su zahtjevi proglašeni dopuštenima, Sudu su dostavljene nove činjenične informacije. Sud će stoga u svakome od ovih slučajeva utvrditi mogu li ga te nove činjenice navesti na zaključak da je predmet riješen ili da iz nekog drugog razloga više nije opravdano nastaviti s ispitivanjem zahtjeva na temelju članka 37. stavka 1.(c) (vidi *Association SOS Attentats and Béatrix de Boëry v. France* [GC] (brisanje s popisa), br. 76642/01, § 37, 4. listopada 2006.).

Članak 37. stavak 1. Konvencije predviđa kako slijedi:

"1. Sud može u svakoj fazi postupka odlučiti izbrisati neki zahtjev s popisa predmeta kada okolnosti dovode do zaključka:

...

b) da je predmet riješen, ili

c) da iz nekog drugog razloga koji utvrdi Sud više nije opravdano nastaviti s daljnjim ispitivanjem zahtjeva.

Međutim, Sud će nastaviti ispitivanje zahtjeva ako to traže interesi poštovanja ljudskih prava zajamčenih Konvencijom i dodatnim protokolima.

258. Kao prvo, dana 29. travnja 2004. g. Mrkonjić obavijestio je Sud da je na svoga punomoćnika g. Žugića prenio svoje nenaplaćeno potraživanje prema Glavnoj filijali Zagreb i to u visini od 28.562,14 CHF s kamatama i troškovima postupka. G. Žugić se zauzvrat obvezao da će g. Mrkonjiću do određenoga datuma isplatiti 70% tog iznosa. G. Mrkonjić je kasnije obavijestio Sud da je otkazao punomoć g. Žugiću i raskinuo taj sporazum jer mu ovaj do dogovorenog datuma nije isplatio dugovani novac (vidi stavke 146. i 147. ove presude).

259. Situacija u pogledu naprijed spomenutog sporazuma ostaje nejasna. G. Mrkonjić se očito smatrao vezanim tim sporazumom, koji pak prema mišljenju g. Žugića nikada nije

stupio na snagu. Kad bi se utvrdilo da je g. Mrkonjić valjano prenio svoje potraživanje uz određenu naknadu, postavilo bi se pitanje bi li se on još uvijek mogao smatrati "žrtvom" u smislu članka 34. Konvencije. Bilo kako bilo, stav je Suda da nema potrebe odlučivati o tom pitanju iz razloga iznesenih u nastavku (vidi stavak 264.).

260. Kao drugo, dana 25. srpnja 2005. tužena država obavijestila je Sud da su na temelju odluke Županijskoga suda u Osijeku od 7. srpnja 2005. g. Kovačiću i g. Mrkonjiću 20. srpnja 2005. u cijelosti isplaćeni njihovi devizni depoziti. U odgovoru na upit Suda, dva podnositelja zahtjeva i država umješac potvrdili su 19. rujna odnosno 5. listopada 2005. da je ta informacija točna (vidi stavke 206. i 248. ove presude).

261. Kao treće, u svojim podnescima Velikom vijeću od 14. rujna 2007., tužena država je izjavila da je nasljednik gđe Golubović, g. Steinfl, dana 6. veljače 2007. podignuo tužbu protiv "Ljubljanske banke – Glavne filijale Zagreb" za isplatu neisplaćenih depozita i kamata na dan 28. listopada 2005. Punomoćnik g. Steinfla je tu informaciju na upit Suda potvrdio na raspravi 14. studenoga 2007. (vidi stavke 163. i 221. ove presude).

262. Sud primjećuje da on može "u svakoj fazi postupka" odbaciti zahtjev kojega smatra nedopuštenim (stavak 35. stavak 4. Konvencije). Već se događalo da nove činjenične informacije, čak i u fazi odlučivanja o osnovanosti, navedu Sud da ponovno razmotri odluku o proglašenju zahtjeva dopuštenim i da ga naknadno proglasi nedopuštenim na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije (vidi, na primjer, *Medeanu v. Romania* (dec.), br. 29958/96, 8. travnja 2003.; *İlhan v. Turkey* [GC], br. 22277/93, § 52, ECHR 2000-VII; te *Azinas v. Cyprus* [GC], br. 56679/00, § 37-43, ECHR 2004-III).

263. Slično tome, Sud može čak i u odmakloj fazi postupka razmotriti postoji li situacija koja može dovesti do primjene članka 37. Da bi zaključio da je predmet riješen u smislu članka 37. stavka 1.(b), te da podnositelj zahtjeva stoga više nema nikakvog objektivnog opravdavanja ustrajati u svome zahtjevu, Sud prvo mora ispitati postoje li još uvijek okolnosti zbog kojih podnositelj zahtjeva izravno prigovara, te kao drugo, jesu li otklonjeni učinci moguće povrede Konvencije zbog tih okolnosti (vidi *Pisano v. Italy* [GC] (brisanje s popisa predmeta), br. 36732/97, § 42, 24. listopada 2002.).

264. Pravni sljednici g. Kovačića i g. Mrkonjić nisu iznijeli nove argumente koji bi mogli dovesti u pitanje utvrđenja Vijeća. Jasno je da su im u cijelosti isplaćeni njihovi devizni depoziti zajedno s pripadajućim kamatama (vidi stavke 133. i 157. ove presude). Što se tiče njih, predmet je dakle riješen (članak 37. stavak 1.(b)).

265. Kad je riječ o trećoj podnositeljici zahtjeva, gđi Golubović, Sud primjećuje posebne okolnosti njezinoga slučaja, koje su posljedica raspada SFRJ i njenog bankarskog sustava i u konačnici preraspodjele obveza za staru deviznu štednju među državama sljednicama SFRJ. U tom se kontekstu od tužitelja može razumno očekivati da, u nekoj od država sljednica, potraži zadovoljštinu na sudovima gdje su ostali tužitelji bili uspješni.

266. Sud u tom pogledu primjećuje da je nasljednik gđe Golubović nedavno u Hrvatskoj pokrenuo postupak kako bi ostvario povrat uštedevine svoje pokojne tete zajedno s kamatama. Taj je postupak sad u tijeku pred Općinskim sudom u Zagrebu.

267. Sud ne nalazi opravdanim nastaviti s ispitivanjem predmeta u situaciji kad je pred sudom ugovorne stranke istovremeno u tijeku postupak za povrat deviznih depozita koji su sâmi po sebi predmet zahtjeva (članak 37. stavak 1.(c)).

268. Nadalje, Sud je uvjeren da poštivanje ljudskih prava definiranih Konvencijom i protokolima uz nju u ovome trenutku od njega ne zahtijeva da nastavi s ispitivanjem bilo kojega od zahtjeva (članak 37. stavak 1. *in fine*).

269. Prema tome, predmeti se trebaju brisati s popisa.

III. PRIMJENA PRAVILA 43. STAVKA 4. POSLOVNIKA SUDA

270. Pravilo 43. stavak 4. Poslovnika Suda predviđa:

"Kad je zahtjev brisan s popisa, o troškovima odlučuje Sud. ..."

271. Pravilo 60. Poslovnika Suda u mjerodavnom dijelu predviđa:

"...

2. Podnositelj mora u roku koji mu je određen za dostavu očitovanja o osnovanosti, osim ako predsjednik vijeća ne odluči drugačije, specificirati sve zahtjeve i sve dokumente kojima ih potkrepljuje.

3. Ako podnositelj propusti udovoljiti zahtjevima iz prethodnih stavaka, vijeće može u cijelosti ili djelomično odbiti njegove zahtjeve.

..."

272. Sud primjećuje da je u početnoj fazi postupka sve troje podnositelja zahtjeva zahtijevalo naknadu štete u skladu s člankom 41. Konvencije, u iznosu štednje uvećanom za pripadajuće kamate. Kasnije, 25. rujna 2003. u tijeku postupka pred Vijećem, g. Kovačić i g. Mrkonjić tražili su naknadu troškova i izdataka, zajedno sa svojim ostalim zahtjevima za pravičnu naknadu. Dana 20. rujna 2003. gđa Golubović podnijela je zahtjev za pravičnu naknadu, ne navodeći nikakvo potraživanje u odnosu na troškove.

273. Kada je 7. travnja 2004., nakon donošenja odluke o dopuštenosti, Vijeće na uobičajeni način pozvalo podnositelje zahtjeva da podnesu zahtjeve na temelju pravila 60. Poslovnika suda u vezi s pitanjem pravične naknade, nitko od njih u ostavljenom roku nije podnio nikakav zahtjev.

274. U postupku pred Velikim vijećem, pravni sljednici g. Kovačića i g. Mrkonjić ponovili su svoje zahtjeve podnesene 25. rujna 2003., u koje su bili uključeni i troškovi u iznosu od 1.276,66 EUR. Ni pokojna gđa Golubović ni njezin nasljednik nikada nisu podnijeli zahtjev za naknadu troškova, ni pred Vijećem ni pred Velikim vijećem.

275. Sud ističe da mu, za razliku od članka 41. Konvencije, koji ulazi u igru tek ako je Sud prethodno utvrdio "da je došlo do povrede Konvencije ili protokola uz Konvenciju", pravilo 43. stavak 4. omogućuje dosuditi isključivo troškove i izdatke u slučaju kad je predmet izbrisan s popisa predmeta (vidi presudu u predmetu *Sisojeva and Others v. Latvia* [GC], br. 60654/00, § 132, ECHR 2007-...).

276. Sud ponavlja da su opća načela koja važe za naknadu troškova na temelju pravila 43. stavka 4. u biti jednaka onima iz članka 41. Konvencije (vidi, kao nedavni izvor prava, *El Majjaoui and Stichting Touba Moskee v. the Netherlands* (brisanje s popisa predmeta) [GC], br. 25525/03, § 39, 20. prosinca 2007.). Drugim riječima, da bi se mogli nadoknaditi, troškovi moraju biti u vezi s navodnom povredom ili povredama, moraju biti stvarno i neophodno pretrpljeni, a njihova visina mora biti razumna. Nadalje, na temelju pravila 60. stavka 2. potrebno je podnijeti specifikaciju svih zahtjeva postavljenih na temelju članka 41. Konvencije, zajedno s odgovarajućim dokumentima koji to potkrepljuju ili vaučerima, jer u suprotnom Sud može odbiti zahtjev u cijelosti ili djelomice (vidi, među ostalim izvorima prava, *ibid.*, § 133; *Bottazzi v. Italy* [GC], br. 34884/97, § 30, ECHR 1999-V; i *Shevanova v. Latvia*, br. 58822/00, § 55, 15. lipnja 2006.).

277. Sud primjećuje da je g. Kovačiću i g. Mrkonjiću odobrena pravna pomoć u postupku, uključujući i za rasprave pred Vijećem dana 9. listopada 2003. i pred Velikim vijećem dana 14. studenoga 2007. u ukupnom iznosu od 2.465,63 EUR. I gđa Golubović primila je pravnu

pomoć u iznosu od 2.606,88 EUR. Sud ne vidi razloga za odobrenje ikakve dodatne naknade troškova za postupak koji se pred njim vodio.

278. Uz to, g. Kovačiću i g. Mrkonjiću dosuđeni su troškovi i izdaci i u domaćem postupku (vidi stavke 133. i 157. ove presude). I konačno, postupak što ga je pokrenuo nasljednik gđe Golubović 2007. godine radi povrata deviznih depozita i pripadajućih kamata, a u kojemu je tražio i naknadu troškova, još je u tijeku u Hrvatskoj.

279. S obzirom na te okolnosti, Sud ne vidi razloga za dosuđivanje ikakve posebne naknade troškova.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *presuđuje* da su nasljednici podnositelja zahtjeva g. Kovačića i gđe Golubović aktivno legitimirani nastaviti ovaj postupak umjesto njih;
2. *odlučuje* brisati zahtjeve sa svog popisa predmeta.

Sastavljeno na engleskom jeziku i izrečeno na javnoj raspravi u Zgradi ljudskih prava u Strasbourgu dana 3. listopada 2008..

Erik Fribergh
Tajnik

Jean-Paul Costa
Predsjednik

U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika suda, ovoj se presudi prilaže suglasno mišljenje g. Ressa.

J.P.-C.

E.F.

SUGLASNO MIŠLJENJE SUCA RESSA

1. Rezultat presude Velikoga vijeća u ovome predmetu potpuno je u skladu s presudom Vijeća (kojemu sam predsjedao, što je razlog zašto sam u ovome predmetu sudac i pred Velikim vijećem). Unatoč tome, želio bih dati neke dodatne napomene uz obrazloženje ovoga predmeta kako bi problemi u pozadini spora postali razumljivijima.

2. Države sljednice bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije donijele su različita zakonodavna pravila glede kriterija koji se moraju ispuniti ako vlasnik računa u Ljubljanskoj banci ima potraživanje prema jednoj od bivših podružnica te banke u nekoj od republika. Upravo su ta različita pravila razlog nastanka ovoga spora jer je Slovenija priznala potraživanja svih onih koji žive na njezinom teritoriju, dok je Hrvatska takva potraživanja prihvatila samo od onih koji imaju hrvatsko državljanstvo. Prema uobičajenim pravilima sukcesije država, prvi kriterij za podjelu potraživanja i legitimnost svakog prava je teritorijalnost, a ne državljanstvo (vidi *Yearbook of the Institute of International Law*, Vol. 69, *Session of Vancouver*, 2001, str. 712-742, Rezolucija '*State Succession in Matters of Property and Debts*' ["Sukcesija država u pitanjima imovine i dugova"], osobito članak 11.). Dakle postoje opravdani razlozi za zaključak da je slovensko zakonodavstvo u većem skladu s tim uobičajenim pravilima sukcesije od hrvatskoga zakonodavstva. Dugovi koji se ne mogu razdijeliti prema načelu teritorijalnosti trebali bi se razdijeliti pravično, imajući na umu posljedice razdiobe ostale imovine ili dugova na temelju načela teritorijalnosti.

3. Međutim, ta su načela primjenjiva samo u autentičnim slučajevima sukcesije država, drugim riječima, tamo gdje postoje potraživanja prema dotičnim državama sljednicama, a ne samo prema privatnim osobama ili tvrtkama. Kad ovaj predmet ne bi bio predmet sukcesije država, tada bi Ljubljanska banka kao privatna tvrtka bila odgovorna za sve dugove, bez obzira na nastanak novih republika i podjelu teritorija koja je potom uslijedila. Međutim, budući da je postojao pravni odnos između "privatnih" banaka u saveznim jedinicama Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Narodne banke Jugoslavije kojoj se trebao prenijeti barem dio deviza, postoji implicitno savezno jamstvo za te lokalne dugove, bez obzira može li se u jednom socijalističkom sustavu zaista govoriti o "privatnoj" banci u punom tržišno-gospodarskom smislu te riječi. Stoga sam mišljenja da je ovo nedvojbeno bio slučaj sukcesije u kojemu je odgovornost za sve te dugove bila na Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji. Iz toga slijedi da su se na podjelu i razdiobu tih dugova trebala primijeniti načela sukcesija država.

4. Osim tih načela, države sljednice imaju više nego očitu obvezu da sporazumom međusobno uredi preostala pitanja podjele i razdiobe, pitanja koja su već riješena Ugovorom o pitanjima sukcesije (koji je na snazi od 2. lipnja 2004.). U tom ugovoru, države sljednice Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u konačnici su se sporazumjele da se pitanje podjele bankovnih računa i potraživanja prema bankama treba u svakom pogledu sporazumno riješiti između njih samih. Ne postoji samo obveza pregovaranja (*pactum de negotiando*), već i *pactum de contrahendo*. Budući da je to pitanje između Hrvatske i Slovenije još uvijek neriješeno, važno je odrediti je li tu samo riječ o međunarodnopravnom pitanju o kojemu se odluka treba donijeti kompromisom ili iznošenjem pred Međunarodni sud pravde, ili je to pak pitanje kojim se treba pozabaviti i Europski sud za ljudska prava. Sud je ta pitanja ispitivao u stavcima 255. i 256. svojih presuda. Moje je mišljenje da dotične države ugovornice imaju jasnu obvezu hitno riješiti to pitanja putem sporazuma, a ako je potrebno, i kroz postupke međudržavne nagodbe.

S obzirom na činjenicu da je ovaj predmet izbrisan s popisa predmeta, nema osnove za postupak donošenja pilot presude. Međutim, u budućim bi predmetima Sud mogao predvidjeti obustavu svih postupaka u tijeku koji se tiču tih pitanja sve dok dotične države ne postignu sporazum koji bi ih obvezivao ne samo kao države sljednice, već i kao države stranke

Konvencije. U takozvanim pilot presudama (*Broniowski v. Poland* [GC], br. 31443/96, ECHR 2004-V; *Xenides-Arestis v. Turkey*, br. 46347/99, 22. prosinca 2005.; i *Hutten-Czapska v. Poland* [GC], br. 35014/97, ECHR 2006-...), Sud je tuženim državama naložio da postignu nagodbu s pojedinačnim podnositeljima zahtjeva, ali i da uvedu opći postupak (s povjerenstvom za zahtjeve) kroz koji bi se problem riješio u odnosu na sve slične predmete koji su u tijeku. Ovdje je potrebno napomenuti da se problem ne može riješiti jednostrano, već isključivo kroz sporazum između država sljednica. Obveza pronalaženja općeg rješenja je, unatoč tome, istoga karaktera. To je obveza prema međunarodnom pravu, a još joj veći značaj daje činjenica da su države sljednice koje su stranka Ugovora o pitanjima sukcesije u isto vrijeme i ugovorne stranke Europske konvencije o ljudskim pravima, a time obvezne i osigurati zaštitu vlasničkih prava. Ta pravna situacija jasno ukazuje na to da ovaj predmet ima karakteristike među-državnog postupka, a ne pojedinačnog zahtjeva, kakvim ga se, međutim, mora smatrati u smislu postupka prema Konvenciji. Obustava svih predmeta u kojima je postupak u tijeku trebala bi trajati do pronalaženja konačnog rješenja, barem do kraja 2009. godine.